БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган.

№ 277 (8802)
НОЯБРИИН 25
ВТОРНИК
1958 он

Сэн 20 мүнгэв

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Колхоз, совхозой продукциин өөрынь үные химдаруулая

[К]ПСС-эй XX съездын шиидхэбэ[ри]дые бэелүүлэн, арад түмэнэй [е]хэ хүсэндэ түшэглэжэ, пар[ти]ай һүүлэй жэлнүүдтэ арадай [аж]ахын хүтэлбэрилгые һайжаруул[ха т]алаар шухала хэмжээ-ябуулга[ну]дые бэелүүлээ. Машинно-трак[торн]а станцинуудые хубилгаха, [ш]эно байгуулалтые саашадань [хүгжө]өхэ, уялгата тушаалга, МТС-[эй х]эһэн хүдэлмэриин түлөө на[тура]түлбэри болюулха, хүдөө ажа[хын] продуктнуудые бэлэдхэхэ шэнэ [...], худалдан абаха тааруу үнэ [тог]тоохо тушаа парти, прави[тель]ствын абаһан хэмжээнүүд нэн [ту]н хүдөө ажахыда ажалай бү[тээсы]е дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахын [прод]укциин өөрынь үные химда[руулх]а зорилготой.

[Мүн]өө үедэ колхоз, совхозуудай [хүсэ]дэ трактор, комбайн болон [хүдөө] ажахын бусад машинануудай [...] хүрэхөөр бии болоод, хүдөө [ажах]ын продуктнуудые худалдан [абах]а шэнэ сэнгэй гараад байхада [колхо]знигууд, совхозуудай хүдэл[мэри]шэд газар тариалангай ур[гаса] болон адуу малай ашаг шэмые [дээш]элүүлжэ, продукциин единицэ[д]эдэ ажал, мүнгэ, зөөри гарга[шаяа] доошолуулха дүүрэн арга [болом]жотой болоод байна. Эгээл [түрүү]һээ оронойгмнай түрүү колхоз, [совх]озууд ажалай эмхидхэлые на[ры]лжа, үйлэдбэридөө ажахын [...]о нэбтэрүүлжэ, бүхы талаараа [...]нги ажахынууд болоно, газар [тари]алангай, мал ажалай продукт[ну]ые абалгаяа, гүрэндэ тушаал[гаяа] горьтойгоор дээшэлүүлнэ.

[...]эшэлэн манай республикын [...]зарим колхозууд, совхозууд [үйл]бэридөө ажахын тоосоо нэб[тэрүү]лжэ, хүсэ зөөри багаар гарга[шалж]а, ехэ продукци абадаг боло[хын] тула тэмсэдэг болоо. Түнхэнэй [аймаг]ай «Сибиряк», Мухаршэбэрэй [аймаг]ай «Искра», Бичурын аймагай Калининай нэрэмжэтэ болон [...] зарим колхозууд байгша он[до] бригадануудые, фермэнүүдые [ажах]ын тоосоондо оруулха, ниитын [...], зөөри гамтайгаар гаргашал[ха т]ушаа түрүүшын алхам хэжэ [байн]ай. Совхозуудай фермэ, бри[гада]нууд ажахын тоосоондо оруу[лагд]анхай.

[Тии]гэбэшье ниитын ажахы эр[хилхэ] хэрэгтэ буруугаар хандадаг [...]ал олон колхозуудта, заримдаа [колх]озой эдэбхитэдэй дунда үзэг[дэдэг]. Ажалай бүтээсые дээшэлүүл[хэ,] мүнгэ, зөөри гаргаша багатай[гаар] продукци ехээр абахын түлөө, [...]та үдэрөө гамтайгаар гарга[шал]ын түлөө ёһотойгоор тэмсэдэг[гүй] баримтанууд захаһаа ушардаг. [Им]эрхүү байдал мүн Кударын [аймаг]ай Ждановай нэрэмжэтэ кол[хоздо]шье ушардаг байгаа. Тиимэ[һ]энэ колхозой коммунистнууд, [ком]омолшууд, эдэбхитэд КПСС-[эй] XXI съезд зарлаха ту[хай] партиин ЦК-гэй ноябриин [Плен]умэй тогтоолоор зориг[жоһон]. Эдэ дутагдалнуудые эрид [...] усадхаха, үйлэдбэреэ шэнэ, [түрүү] аргаар эрхилхэ, бригада, [фермэ], отаранuудые ажахын тоо[соон]до оруулха, колхознигуудай хэ[һэн] ажалые мүнгөөр сэхэ түлэдэг [бол]хо, үйлэдбэриин элдэб үлүү [гаргаш]анuудые болюулха, ниитын [...], хэрэгсэлдэ гамтайгаар хан[дах]а хэрэгтэ бүхы колхознигуудые [...]лхэ гэжэ шиидэһэн байна. [Эн]ь тон һайшаалтай. Манай газе[тын] мүнөөдэрэй номерто энэ колхо[зой] правлени, партийна болон ком[сомо]лой эхин организацинуудай [...]үлжэ байһан ехэ хүдэлмэри [...]й дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэнэ. [Жда]новай нэрэмжэтэ колхозой үүс[хэлые] аймагай бүхы колхозуудта дэм[жэһ]ээд, ерэхэ жэлһээ тэдэнэр үй[лэд]бэридөө баһал ажахын тоосоо [нэбт]эрүүлхэ, шэнэ, түрүү аргануу-

дые хэрэглэхэ, олзо доходоо дээшэлүүлхэ, ниитын зөөридэ гамтайгаар хандажа, элдэб үлүү гаргашатай тэмсэхэ гэжэ шиидэһэн байха юм. Түбхын түрүүндэ тэдэнэр газар тариалангаа ёһотой һайнаар ашаглажа, хүдөө ажахын культуранuудай баян ургаса абаха, тэрэнээ гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряаха, малдаа хүсэд хүрэхэ бүдүүн, шэмэтэ тэжээл бэлэдхэжэ, адуу малай ашаг шэмэ үгэлгые ехэдхэхэ, малай һубайрха, гарзалха ябадалые усадхаха хэмжээ-ябуулганuудые хараална. Нүгөө талаарнь бригада, фермэнүүдтэ һара бүридэ хэды шэнээн мүнгэ, зөөри үйлэдбэриин хэрэгсэлдэ гаргахаб гэжэ тодорхойлжо байнхай.

Кударынхид иимэ угаа һайшаалтай эдэбхи үүсхэл гаргаад байна. Эгээл энээхэн үедэ, шэнэ жэлэй гарахын урда тээ ноябрь—декабрь һарада республикын бүхы колхозуудта иимэ хүдэлмэри ябуулаа һаа зохистой. Республика дотор, аймаг бүхэндэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэй, бухгалтернуудтай, мэргэжэлтэдтэй семинар, конференцинүүдые үнгэргэжэ, ерэхэ жэлһээ республикын олонхи колхозуудые ажахын тоосоондо оруулха арга боломжонууд бии. Энээн тушаа аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд, республикын Хүдөө ажахын министерство, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэндэхи партийна эхин организацинууд кударынхидай хэжэ байһан шухала хэрэгые али болохоор дэмжэхэ зэргэтэй.

1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые, тэрэ тоодо хүдөө ажахые эрид ехээр хүгжөөхэ тушаа гайхамшагта тоонуудай тодорхойлогдоод, арад түмэнэй зүбшэн хэлсэжэ байхада, колхоз, совхоз бүхэн ажахыгаа ухаансараар эрхилжэ, үйлэдбэридөө научна талаар үндэһэлэгдэһэн гуримые нэбтэрүүлхын түлөө оролдохо болоно. Колхоз, совхозуудай хүдэлмэридэ хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэлые, туйлалтануудые үсэд оролдосотойгоор нэбтэрүүлхэ, техникэеэ бүри бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, ажал ехэтэй элдэб хүдэлмэринүүдые комплексноор механизацилха шухала болоод байна.

Хүдөө ажахын наукын туйлалтануудые, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые хараадаа абан ажалай нормонуудые, мүн хүдөө ажахын ямар нэгэн хүдэлмэри хэхэдэ тэрэниие сэгнэхэ гуримуудые саг соонь шэнээр харан үзэжэ байха хэрэгтэй. Нютагай үтэгжүүлгэнүүдые—наг шэбхэ, шубуунай аргал болон бусадые тоохогүй баримтануудта эсэс табиха хэрэгтэй. Имагтал эдэ асуудалнуудые һайнаар шиидхэһэн колхоз, совхозууд хүдөө ажахын продукци абалгаяа эрид дээшэлүүлжэ, тэрэнэй өөрынь үные химдаруулжа шадаха, тиин хүн бүхэндэ хүртэсын талаар эдеэ хоолой зүйл абалгаараа США-е ойрын жэлнүүдтэ хүсэжэ, урдань орохо гэһэн зорилгые түргэнөөр дүүргэхэ байна.

Промышленностьда хүдэлжэ байгаа хүдэлмэришэд, инженернүүд болон алба хаагшадай өөһэдынгөө ажал дээрэ продукциин өөрынь үные доошолуулхын түлөө тэмсэжэ байхадань, хүдөө ажахыда колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй баһал тиимэ тэмсэл дэлгэрүүлхэдэнь, тэдэнэй хамтын оролдосо оронойгмнай экономикын бүри хүгжэн бэхижэлгэдэ, промышленность болон хүдөө ажахыгаа амжалтатайгаар хүгжөөлгэдэ, арад зоной ажабайдалые хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулгада, урагшаа, коммунизм тээшэ бүри түргэнөөр дабшахадамнай туһалха байна.

Москвагай областиин партийна организациин эдэбхитэдэй суглаан

Москвагай областиин партийна организациин эдэбхитэдэй суглаан ноябриин 22-то Кремлиин Ехэ ордон соо боложо, КПСС-эй ЦК-гэй ноябриин Пленумэй дүнгүүдые хэлсэбэ. Партиин Москвагай комитедэй нэгэдэхи секретарь И. В. Капитонов элидхэл хээ.

Партиин Центральна Комитедэй Пленумэй баталан абаһан түүхэтэ документнүүдые Москва шадарай ажалшад туйлай ехэ зоригжолтойгоор һайшаан угтаа гэжэ элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд онсолон тэмдэглэһэн байна. Ниислэлэй областиин коммунистнууд болон бүхы ажалшад оронойнгоо арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбые өөһэдынгөө нангин, түрэл хэрэг гэжэ хүлеэн абаад, тэрэниие амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада бүхы хүсэеэ элсүүлжэ байна.

Партиин болохоёо байгаа съездын хүндэлэлдэ индустриальна Москва шадар социалистическэ мүрысөөнэй шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэржэ байһан тухай толотомо олон жэшээнүүдые үгэ хэлэгшэд дурдаа. Ехэ ехэ предприятинуудта залуушуулай үүсхэлээр коммунистическэ ажалай бригаданууд байгуулагдана.

Эдэбхитэдэй суглаанай хүдэлмэридэ нүхэд Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Н. С. Хрущев хабаадаһан байна. Суглаанай түгэсхэлдэ КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев суглаанда хабаадагшадта халуунаар угтагдан үгэ хэлээ.

КПСС-эй ЦК-гэй ноябриин Пленумэй баталан абаһан документнүүдые эдэбхитэдэй суглаан нэгэн дуугаар һайшаагаа. Москвагай областиин парторганизаци ленинскэ Центральна Комитедэй найдамтай түшэг тулгууринь байгаа, байнашье, саашадаашье байха, тэрээнэй даалгабарие хэзээ бүхэндэ дүүргэхээр бэлэн байна гэжэ Москвагай бүхы парторганизациин зүгһөө КПСС-эй ЦК-е найдуулһан бэшэгэй текстые нэрьемэ овацяар угтажа батал абаа.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

Венгриин Арадай Республикын эрхэтэд Лайош Сабо, Янош Клейн, Лайошне Сабо болон Арпад Клейн гэгшэдые СССР-эй орденуудаар шагнаха тухай

1944 ондо фашистска пленһээ тэрьедэһэн советскэ сэрэгэй алба хэжэ ябаһан дүрбэн хүнүүдые аршалхадаа шэн габьяа, баатаршалга харуулһанайнь түлөө шагнаха:

ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН ДАЙНАЙ I ЗЭРГЫН ОРДЕНООР

1. **Лайош Сабое.**
2. **Янош Клейниие.**

ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН ДАЙНАЙ II ЗЭРГЫН ОРДЕНООР

1. **Лайошне Сабое.**
2. **Арпад Клейниие.**

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль,
1958 оной ноябриин 22.

КПСС-эй XXI съездын хүндэлэлдэ

Улан-Удын «Кооператор-комсомолец» гэжэ олзоборилгын артелиин нэхэлгын цехын хүдэлмэрилэгшэ М. И. Сидорова КПСС-эй XXI съездын хэндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, халаан бүриингөө даабарие 150—170 процент дүүргэнэ. **Зураг дээрэ:** М. Сидорова станогойнгоо дэргэдэ хүдэлжэ байна. **А. Сельверовэй фото.**

Һү һаалга дээшэлжэ эхилээ

Партиин ээлжээтэбэшэ XXI съездые ажалай амжалтануудаар угтахын тула Иволгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад, малшад бүхы хүсэл оролдолгоёо гарган ажаллажа байна.

Мүнөө артелиин фермэ, отаранuудта үхэр малынь үбэлэйнгөө байрада оронхой, һаамхай үнеэдынь уяада байлгагдажа, үбһэ тэжээл эдижэ захалаа. Энэ жэлдэ колхоздо үхэр малай гурбан типовой байра шэнээр баригдаа. Үбһэн, зелёнко, силосшье үнгэрэгшэ жэлнүүдэйхиһээ ехээр, шанар һайнтайгаар бэлэдхэгдээ. Ниитын үхэр мал дулаанаар, тобир тарганаар ондо орохонь гэжэ эндэхи малшад урматай баяртайнууд. Тиимэһээ эдэ үдэрнүүдтэ Саянтын һаалишадай жэшээгээр эндэхи һаалишад үбэлдөө зунайхиһаа бага бэшэ һү һаахын түлөө оролдожо, үнеэдтээ үбһэ, һолоомо горьтойгоор эдюулнэ, мүн турнепс, һагшадаһа, таряа талханай зүйл үгэлсэжэ, бурдууг уулгажа һаадаг болонхой. Тэрэнэй ашаар һүүлэй арбаад хоногто эндэ һү һаалга яһала дээшэлжэ байна. Жэшээнь, үнгэрһэн октябрь һарада үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ 3—4 литр һаагдадаг һаа, мүнөө үдэртөө 6—7 литр һаагдадаг болонхой.

Гадна эндэхид һаамхай үнеэдээ бүлеэн уһаар уһалхын тула фермэ дээрээ уһа бүлеэдхэхэ, тэжээл буйлуулха байра түхеэрхэнь.

Артелиин һаалишадай дунда абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан хүнүүд олон. Тусхайлбал эндэхи түрүү һаалишан П. Банзаракцаева 10 һара соо үнеэн бүриһөө 1600 шахуу литр, М. Найданова 1300 литр һү һаагаа. Жэлэй дүүрэтэр колхозой һаалишад үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 300 литрһээ бага бэшэ һү һаажа, байгша ондо үнеэн бүриһөө 1800 литр һү һааха зорилго табяад, эршэтэйгээр ажалажа байна.

Ж. Ухеев.

Республикын колхоз, совхозуудта тракторнуудай заһабарилга тухай

1958 оной ноябриин 20-ной мэдээн

Аймагууд	Бүхы маркын тракторнуудай заһабарилга (процентээр)	Аймагууд	Бүхы маркын тракторнуудай заһабарилга (процентээр)
Байкало-Кударын	7,4	Прибайкальска	8,3
Баргажанай	36,5	Хойто-Байгалай	—
Баунтын	—	Сэлэнгын	18,2
Бичурын	31,6	Тарбагатайн	50,7
Зэдын	34,5	Ториин	22,9
Яруунын	9,4	Түнхэнэй	24,7
Заиграйн	21,2	Хориин	10,0
Закаменай	14,8	СОВХОЗУУД:	
Иволгын	12,9		
Кабанскын	9,1	Бичурын	57,9
Хэжэнгын	5,6	Борьёогой	5,0
Кударын	29,5	Яруунын	34,1
Курумканай	19,4	Кяхтын	41,7
Кяхтын	17,4	Сэлэнгын	31,6
Мухаршэбэрэй	34,1	Хориин	55,0
Ахын	—	«Эрдэм»	58,1

Дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаба

1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай партиин XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые Заиграйн аймагай Хүрьбын МТС-эй механизаторнууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтажа, һонирхон танилсажа байна.

Һаяхан эндэ дала гаран механизаторнууд болон хүдэлмэришэдэй хабаадалгатай суглаан болоо.

Эндэ экскаватор машинын жолоодогшо нүхэр Радионов түрүүлэн үгэ хэлэхэдээ иигэжэ мэдүүлээ:

— Нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые уншахадаа зүрхэ сэдьхэл түрэл парти, правительствоя магтажа, баяраар дүүрэжэ, Совет оронойнгоо ерээдүйн коммунистическэ жаргалта ажабайдалай түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллаха дуран хүрэнэ. Мүнөө болохоёо байгаа партиин XXI съездын хүндэлэлдэ бидэнэр бүхы трактор, хүдөө ажахын машинануудаа эрхим шанартайгаар заһажа бэлдээд, колхозуудтаа худалдаха ёһотойбди,—гэжэ тэрэ уряалба.

Мүн удаань үгэ хэлэһэн механизаторнууд нүхэд Белых, Бошогтуев, Найданов, Кучумов, МТС-эй главна инженер нүхэр Садовский, партийна организациин секретарь нүхэр Иванова болон бусад энэ уряаень халуунаар дэмжэһэн байна.

Тиигэжэ эндэхид КПСС-эй XXI съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр бүхы тракторнуудаа болон хүдөө ажахын бусад машина, техникэ, зэмсэгүүдээ һайнаар заһажа, гүйсэд бэлдээд, харьяата колхозуудтаа худалдаха, ерэхэ жэлэй январиин һүүл болотор бүхы комбайнууд болон хуряалгын машина, техникээ заһажа дүүргэхэ, мүн Советскэ Армиин һайндэр—февралиин 23-най үдэр болотор бүхы мелиоративна машина, техникэ гүйсэд бэлэн болгожо гаргаха гэһэн социалистическэ уялгануудые абаа. Гадна МТС-эйхид мүнөө колхозуудтаа хүдэлжэ байһан бүхы трактор, машинануудтаа техническэ харууһалга, заһабарилга хаһа сагтань һайнаар хэжэ, тэдэнэйнгээ хойноһоо техническэ нарин хиналта табиха юм. Тиихэдэ үбэлэй һаранuудта харьяата колхозуудайнгаа ниитын малда үбһэ тэжээл зөөхэ шэрэхэдэнь, сабшалан, тариалан дээрээ наг шэбхэ гаргаха, тарааха хүдэлмэридэнь туһалхаар шиидээ. Тэрэшэлэн ерэхэ жэлдэ колхозуудтаа кукурузын баян ургаса абахын тула дүршэлтэй тракторист, механизаторнуудһаа бүридэһэн тусхай звенонуудые эмхидхэжэ, тэдэнэртэй семинарнуудые үнгэргэжэ эхилхэ болоно. Мүн колхозуудай фермэ, отаранuудай ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые хүсэд онһожоруулха тушаа горьтой ажал хэгдэхээр хараалагдаба.

М. Будаев.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

[ССС]Р-эй ОБОРОНЫН МИНИСТР, СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ МАРШАЛ, [СОВ]ЕТСКЭ СОЮЗАЙ ГЕРОЙ Р. Я. МАЛИНОВСКИИЕ ХОЁРДОХИ „АЛТАН ОДОН" МЕДАЛЯАР ШАГНАХА ТУХАЙ

СССР-эй Оборонын Министр, Советскэ Союзай Маршал, Совет[скэ] Союзай Герой Р. Я. Малиновскиин түрэһөөр жара наһа гүйсэһэн[ие]нь дашарамдуулан, Советскэ гүрэнэй болон СССР-эй Зэбсэгтэ [Хүсэн]үүдэй үмэнэ тэрэнэй габьяатай байһые тэмдэглэжэ, нүхэр **Мали[новс]кий** Родион Яковлевичые **«Алтан Одон»** гэжэ **хоёрдохи ме[дал]ьяр** шагнажа, бронзово бюст бүтээжэ, шагнагдагшын түрэһэн [нют]агта тэрэниие табсан дээрэ табиха.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

[Мо]сква, Кремль.
[19]58 оной ноябриин 22.

КПСС-эй обкомдо, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Советтэ

Һү һаалгаар 1958 оной октябрь һарын дүнгөөр Министрнүүдэй Советэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг барюулха тухай

Һү һаалгаар байгша оной октябрь һарада аймаг, колхоз болон совхозуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, БурАССР-эй Министрнүүдэй Совет **иигэжэ тогтообо:**

1. **Тарбагатайн аймагта** (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Черняков, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Бурлаков, аймагай хүдөө ажахын инспекциин начальник нүхэр Соломенский) туйлаһан амжалтынь түлөө Кабанскын аймагһаа дамжуулгын Улаан тугые абажа, тус аймагта барюулха. Энэ аймагайхид нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, һү һаалгаяа 24,0 процентээр дээшэлүүлжэ, үнгэрэгшэ жэлэй октябрь һарада үнеэн бүриһөө 74 килограмм һү һааһан һаа, энэ жэлдэ тус бүриһөөнь 87 килограмм, һаагаа. Тиихэдэ гүрэндэ һү тушааха, худалдаха жэлэйнгээ түсэб 117,5 процент дүүргэнхэй.

2. Тарбагатайн аймагай **Калининай нэрэмжэтэ колхоздо** (правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Болонев, парторганизациин секретарь нүхэр Власов, зоотехник нүхэр Васильева) дамжуулгын Улаан туг барюулхадаа, тус артельһээ доошоо үрэ дүн туйлаһан Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозһоо дамжуулгын Улаан туг абаха. Калининай нэрэмжэтэ колхозойхид нёдондонойхидо орходоо һү һаалгаяа 29,4 процентээр дээшэлүүлжэ, энэ үе соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2081 килограмм, тэрэ тоодо октябрь һарада тус бүриһөөнь 178 килограмм һү һаагаа. Мүн эдлүүриин газарай 100 га бүридэ 101 центнер һү абажа, гүрэндэ һү тушааха, худалдаха түсэбөө 173,7 процент дүүргэнхэй.

3. Байкало-Кударын аймагай **Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо** (түрүүлэгшэ нүхэр Глушков, парторганизациин секретарь нүхэр Астахов, зоотехник нүхэр Чебунина) дамжуулгын Улаан туг үлөөхэ. Тус колхоз байгша ондо нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, һү һаалгаяа 29 процентээр дээшэлүүлжэ, нёдондонойхидо орходоо үнеэн бүриһөө 456 килограммаар ехэ һү һаажа, тэрэниие гүрэндэ тушааха, худалдаха түсэбөө 122,7 процент дүүргээ.

4. Кабанскын аймагай **Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо** (правлениин түрүүлэгшэ нүхэр К[...]ников, парторганизациин секретарь нүхэр Манзарова, зоотехник нүхэр Данилов) туйлаһан амжалтынь түлөө дамжуулгын Улаан туг барюулха. Тус колхоз нёдондоной энэ үеынхиһөө һү һаалгаяа 8 процентээр дээшэлүүлжэ, 10 һара соо үнеэн бүриһөө 1674 килограмм, тэрэ тоодо октябрь һара соо 110 килограмм һү һаагаа. Тэрэшэлэн гүрэндэ һү худалдаха, тушааха түсэбөө 239,7 процент дүүргээ. Һү һаалгаяа доошолуулһан Кабанскын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозһоо дамжуулгын Улаан туг абаха.

5. Зэдын аймагай **Борьёогой совхоздо** (директор нүхэр Мельников, парторганизациин секретарь нүхэр Тогочеев, главна зоотехник нүхэр Уварова) дамжуулгын Улаан туг барюулха. Энэ совхозойхид һү һаалгаяа 44,5 процентээр дээшэлүүлжэ, үнеэн бүриһөө 1871 килограмм, тэрэ тоодо октябрьда 140 килограмм һү һааһан байна. Тиихэдэ гүрэндэ һү тушааха, худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ.

Һү һаалгаар энэ совхозһоо доошо үрэ дүн туйлаһан Бичурын совхозһоо дамжуулгын Улаан туг абаха.

Хүсэ, зөөри багаар гаргашалжа, продукци

Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой коммунистнууд, комсомолшууд болон эдэбхитэд КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй

☆ ☆ ☆

Мүнөө үедэ хүдөө ажахыдамнай, арадай ажахын бүхы hалбаринуудтал адли, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукци үйлэдбэрилгэдэ зорюулагдадаг хүсэ болон зөөри хэрэгсэлэй гаргалгые хорооxo асуудалнууд түрүүшын ээлжээндэ табигдана. Долоон жэлэй турша соо колхозуудта ажалай бүтээсэ, багсаахада, 2 дахин дээшэлхэ,мүн совхозуудта 55—60 процентээр дээшэлхэ ёhотой.

(КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдhээ).

Коммунистнууд, комсомолшууд, эдэбхитэд энэ хэрэгые ударидана

Алтай нютагай ажалшад түрэл партиингаа XXI съездые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтахын тула үсэд нэтэрүүгээр тэмсэжэ байнхай. Мүнөө үедэ КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдтэй танилсажа, Эхэ оронойнгоо ойрын долоон жэлэй туршада коммунизм байгуулха замдаа ямар ехэ алхам хэхэ байhыень даабарита тоонууд дээрэhээ омогорхон харанабди.

Коммунистическэ партиингаа түүхэтэ XXI съездын хүндэлэлдэ манай колхозой гэшүүд 1959 оной январь hapahaa ажахыгаа шэнээр хүтэлбэрилжэ эхилхэ, бүхы бригада, фермэнүүдээ ажахын тоосоондо оруулжа, колхознигуудай ажалай түлөөhые тогтууритай болгожо, сэхэ мүнгөөр түлэхэ гэжэ шиидээд, бэлэдхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэжэ байна. Тиихэ зуураа продукциин өөрынь үнэ сэнгые химдаруулха, колхознигуудай ажалай түлөөhые ехэ болгохо, колхозойнгоо ниитын баялигые арьбадхаха асуудалда бидэнэр гол анхаралаа хандуулнабди. Юуб гэхэдэ, мүнөө колхознай газар дээрээ бүрин эрхэтэ эзэн боложо, хүсэтэ трактор, машинануудаар зэбсэгжээд байхадаа колхозно байгуулалтын иимэ гол шухала асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ аргатай байна ха юм.

Партиин ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев hүүлэй үедэ колхознигуудай үмэнэ үгэ хэлэхэдээ колхозой гаргадаг продукциин өөрынь үные химдаруулха тушаа онсо анхаралаа хандуулна. Яахадааб гэхэдэ, гүрэмнай саашадаа, хэтын хэтэдэ хүдөө ажахын продуктнуудые мүнөө үеынхидэ адли үнэтэйгөөр абажа байха аргагүй, имагтал үнэ багатайл продукци бэлэдхэхэ болохо бшуу. Тиимэhээ хүдөө ажахын продукциин өөрынь үнэ химдаруулха асуудалые гол шухалада тоолоод, манай колхозой коммунистнууд комсомолшууд, эдэбхитэд hаяхан сугларжа, тэрэниие зүбшэн хэлсээд, **колхозой ниитын зөөридэ наринаар, гамтайгаар хандаха, хэрэгтэ хэрэггүй үлүү гаргаша хэхэгүй, ажал ехэтэй хүдэлмэри али болохоор оньhожоруулха гэжэ шиидэhэн байха юм.** Колхозойнгоо экономикые тодорхойлон шэнжэлжэ, олзо ехэтэй продуктнуудые ехээр абадаг болохо байнабди.

Продукциин өөрынь үные химдаруулхын тула коммунист, комсомол, эдэбхитэн бүхэн миил юрэнхыгөөр бэшэ, харин шадаал hаа тодорхойгоор оролдохо болоно.

Хүдөө ажахын экономико шудалха тусхай кружок эмхидхэгдэжэ, тэндэ иимэ асуудалнуудаар лекци уншагдаа: «Ажахын тоосоон, тэрэнэй гол ёhо гурим», «Түлбэриин талаар урмашуулха гээшэ колхозой үйлэдбэриие хүгжөөхэ үндэhэ hуури мүн», «Ажалай түлөөhые мүнгэндэ оруулха тухай» гэхэ мэтэ. Хүдөө ажахын продукциин өөрынь үные химдаруулха асуудалаар колхознигуудтай тусхай конференци hаяар үнгэргэхэ гэжэ шиидээбди.

Коммунист, комсомол, эдэбхитэн бүхэнэй харюусалгые, эдэбхи хэшээлые дээшэлүүлхэ зорилготойгоор **бригада, фермэ дээгүүрээ тэдэнэй хабаадалгатайгаар хэдэн постнуудые бии болгожо байнабди.** Тэдэнэр нэн түрүүн ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, продукци ехээр абаха хэрэгтэ haaд ушаруулдаг баримтануудые усадхахын түлөө тэмсэхэ болоно. Ажал ехэтэй хүдэлмэриие оньhожоруулха, ажалай гаргашые хорoожо, продукциин үные химдаруулха гэжэ оролдохо юм.

Колхозой эдэбхитэдэй hаяхан болоhон суглаан дээрэ **экономическа совет эмхидхэгдээ.** Тэндэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдhөө гадна мэргэжэлтэд, партийна болон комсомолой организациин секретарьнар, бригада, фермэ дээгүүр байгуулагдаhан постнуудые ударидагшад оролсоно. Колхозой үйлэдбэриин бүхы hалбарида ажахын тоосоо нэбтэрүүлжэ, тэрэниие бэхижүүлхэ асуудалда энэ совет онсо анхаралаа хандуулха болоно. Тиигэбэшье хүдөө ажахын артелиин Уставаар хараалагдаhан колхозой правлениин үүргэдэ энэ совет хамаархагүй. Экономическа соведэй hайса шэнжэлэн тодорхойлhон тусхай хэмжээ-ябуулгануудые колхозой правлени зүбшэн хэлсээд, тэдэниие эсэслэн шиидхэхэ уялгатай. Экономическа соведэй гэшүүн бүхэндэ үйлэдбэриин тусхай участок даалгагдана. Энэ соведэй хүдэлмэринь уридшалан хараалагдаhан түсэбөөр ябуулагдаха байна.

Манай колхоздо 32 коммунист, таби гаран комсомолшууд бии. Энэ ехэ хүсэеэ зүбөөр эмхидхэжэ шадабал, зорилгоо хүрэжэ, hанаhанаа бүтээжэ шадахабди.

Партиин XXI съездэ бэлэдхэжэ байха үедэ Эхэ орон доторнай коммунистическэ ёhoop хүдэлмэрилхэ тусхай бригада, ажахынууд бии болоjo байнхай. Бидэнэршье эдэ үүсхэлые ехээр дэмжэнэбди.

Ж. Гунчитов, колхозой партийна эхин организациин секретарь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhaa) колхозой бухгалтернууд нүхэд Чагдуров, Цынгунов, Гомбоев, Бадмажапов гэгшэд оролдосотойгоор ажаллажа, 1959 оной ажахын-финансова түсэбые, бригада, фермэнүүдые ажахын тоосоондо оруулха түсэбые табижа дүүргэбэ.

Б. Гылыковай фото.

hайшаалтай шухала хэрэг

КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые шудалха зуураа колхоз, совхозууд ажал хүдэлмэреэ hайнаар хүтэлбэрилхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые улам ехээр абаха тушаа тусхай хэмжээ-ябуулгануудые хараалжа байнхай. Энээн тушаа Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой коммунистнууд, комсомолшууд, эдэбхитэдэй ябуулжа байгаа ажал хэрэг hайшаалтай байна.

Колхозой эдэбхитэд ажахынгаа доторой арга боломжонуудые наринаар хаража үзөөд, ажалай эмхидхэл болон түлбэриие шэнэдхэн хубилгаха гэжэ шиидээ. Колхоз дотор ямар арга боломжонууд элирүүлэгдээб? Нэгэдэхеэр, ажалай эмхидхэлэй hула дээрэhээ олон колхознигууд ажалдаа хэдэн үдэрөөр гарангүй байжа, зарим яаралтай хүдэлмэриие гэдэргэ татадаг байгаа. Энэ колхоздо үнгэрhэн жэлдэ аяар 25 мянган хүдэлмэриин үдэр ингэжэ хосорhон байха юм.

Хоёрдохёор, артелиин ажахын гол hалбари болохо мал ажалhaa продуктнуудые абалгада үлүү ехэ гаргаша гарана, адуу малые шахан таргалуулха хүдэлмэри үшөөл hайнаар табигдаагүй байhaap. Олон ушарта малшадай абаhан продукциинь зэргээр ажалайнь түлбэри түлэгдэдэггүй байна. Мүн малай hyбайрха ябадал үзэгдэнэ.

Гурбадахяар, ниитын олзо доходые зүбөөр хубаарилха хэрэгтэ дутагдалнууд бии. Тэрээнhээ боложо, орошо-гарашын сметээр колхознигуудай ажалта үдэртэ хубаагдаха мүнгэн болон продуктнууд хүсэдөөр үгтэдэггүй. Колхознигууд хэhэн ажалайнгаа түлөө ямар түлбэри абахаяа уридшалан мэдэхэ аргагүй болодог. Тиимэhээ колхознигуудай ажалай журам hуладаг, тэдэнэй эдэбхи үүсхэл hуладаг байна бшуу. Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, оронойнгоо түрүү колхозуудай жэшээгээр колхознигуудай хэhэн ажалые сэхэ мүнгөөр түлэхэ аргатай байhанаа элирүүлээ.

Дүрбэдэхеэр, колхозой мүнгэн олзо болон продукт жэлэй туршада адляар абтадаггүй, харин түрүүшын хоёр кварталда бүхы олзо доходойнь оройдоол 16—20 процент, гурбадахи кварталда 60—70 процент ородог байна. Тиимэhээ колхознигуудай ажалта үдэртэ мүнгөөр аванс түлэхэдэ бэрхэшээл үзэгдэдэг байгаа. Саашадаа колхозой ажахын тоосоондо орходо, үйлэдбэриин гаргаша нилээд гуримшуулагдажа, удаадахи жэлнүүдэй түрүүшын кварталнуудта хубаахада мүнгэ зөөри нөөсэлэгдэхэ болоно.

Колхозой тоо бүридхэгшэд 1959 оной олзо доходые түсэблэхэдөө артелиин холын хараата түсэбые баримталжа, ажахыда туйлагдаhан хэмжээнүүд дээрэhээ үндэhэлhэн байна. Жэшээнь, ерэхэ жэлдэ мүнгэн олзо нёдондонойхиhoo 65,4 процентээр дээшэлхэ юм. Тиихэдэ байгша ондо колхозой олзо доход нёдондонойхиhoo 30,3 процентээр ехэ болохоор хүлеэгдэнэ. Энээн дээрэhээ бодоходо, 1959 ондо ороxo мүнгэн олзын түсэб хүнгэнөөр дүүргэгдэжэ шадагдаха байна.

Артелиин ажахые эрхилхэ ерэхэ жэлэй түсэбые шэнэ аргаар табихада юугээрээ ашатай туhатай байгааб? Түбхын түрүүндэ бригада, фермэ, хамhабарин ажахы ямараар хүдэлнэб, культурно-ажаhуудалай хэрэгсэлдэ ямар гаргаша гаранаб гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, бухгалтернууд түрүүшынхеэ тодо hонороор хараhан байна. Мүнөө тэдэнэр ажахын ямар hалбариие хүгжөөхэдэ, ямар продукт абахада олзотойб, ямар аргаар, хайшан гээд продукциин өөрынь үные химдаруулхаб гэжэ мэдэжэ абаа.

Колхознигуудай ажалые мүнгөөр түлэхэ болоходо, тэдэнэр ямар хүдэлмэри хээд, хэды мүнгэ олохоёо уридшалан мэдэхэ аргатай болоо. Тиимэhээ тэдэнэр ажалдаа урма зоригтойгоор, абьяастайгаар хандаха болоно ха юм. Тэрээн дээрэhээ ажалай бүтээсэ хараата дээшэлхэнь лабтай.

Ждановай нэрэмжэтэ колхозой эдэбхитэдэй бэелүүлжэ байhан эдэ хэмжээ-ябуулганууд аймаг дотороо түргэнөөр тараhан байна. Удангүй партиин Кударын айком болон аймгүйсэдком энэ асуудалаар аймагай экономическа конференци үнгэргөө. Тэндэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд, бухгалтернууд, партийна эхин организациин секретарьнуудhaa гадна, аймагай зурганай хүтэлбэрилэгшэд, Госбанкын түлөөлэгшэд байлсаhан байна.

Тус конференци дээрэ үгэ хэлэгшэд энэ колхозой эдэбхитэдэй хэмжээ-ябуулгануудые ехээр hайшаажа, аймагай бүхы колхозуудые 1959 ондо ажахын тоосоондо оруулхын тула бэлэдхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха гэжэ шиидхээ.

В. Цыбенов, СССР-эй ЦСУ-гэй УПК-гэй hуралсалай филиалай багша.

Тарялан, сабшалангай ургасые дээшэлүүлхэбди

1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд тушаа КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдтэй танилсажа зуураа манай колхозой гэшүүд ажал хүдэлмэридөө шэнэ амжалта туйлаха, саашадаа колхозойнгоо продукциин өөрынь үные химдаруулхын түлөө үсэд нэтэрүүгээр тэмсэхэ гэжэ шиидэнхэй. Хүсэ зөөри багаар гаргашалжа, ехэ продукци абахын тула эгээн түрүүн ниитын адуу малда хүсэд хүрэхэ, шэмэ ехэтэй тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэй болоно.

Манай колхоздо тарияанай газар бага. Ехэнхи газарнай сабшалан бэлшээри юм. Малай тэжээл гол түлэб сабшалангай газарhaa абтадаг гээшэ. Тэрэнэйнгээ гандахада үбhэ тэжээл багатай үлэдэгбди.

Энээнhээ хойшо газарhaa ургаhан тэжээл суглуулаад лэ hууха болижо, тэрэниие өөhэдынгөө хүсөөр ургуулжа абаха болонобди.

Колхоздомнай 800 гектар сабшалан, 5 мянган гектар бэлшээриин газар бии. Теэд энэ баян дайдамнай тон мууса ашаглагдана. Сабшалангай дүшөөд процентнь бургааhаар шулуунда дарагдашанхай. Энээниие сэбэрлэхэ хүдэлмэриие байгша онhoo эхилээбди. Үбhэ тэжээл ургуулжа абаха тусхай 7 звено хүдэлнэ. Мүнөө жэл нүхэр Гомбоевой, Рампиловай звенонууд hайн үрэ дүн туйлаа. Тэдэнэй звенонууд 75 гектар газарай га бүриhөө 15—17 центнер үбhэ абаhан байха юм.

Сабшалан дээрэ ургаhан бургааhа hөөгүүдые сэбэрлэхын тула химическэ арга хэрэглэгдэхэ байна. Энэ жэлдэ гербицид 2,4 Д гэжэ хорые бургааhа hөөгүүдтэ сүршэхэдэмнай угаа hайн байгаа. Ерэхэ жэлдэ энэ аргаар табяад гектарай бургааhа шугы сэбэрлэжэ, нютагтаа ургадаг hайн ногооной үрэhэ hууридань тарихабди. Бухатай гэжэ газарта арба гаран гектарай модо сэбэрлэхэ hанаан бии.

Энээнэй хажуугаар шэмэтэ тэжээл ехээр ургуулжа абаха хэрэгтэй. Тиимэhээ ерэхэ жэлдэ кукурузын баин ургаса абаха тушаа оролдолго ехээр гаргагдана. Мүнөө кукуруза тариха газараа аймагай хүдөө ажахын инспекциин главна агрономтой шэлэжэ олоод, тэрэниие ургуулха шадабаритай хүнүүдhээ звенонуудые эмхидхээбди. Тэдэнэй нэгэ звеное даагша нүхэр Буянтуев ерэхэ жэлдэ гектарай 200—250 центнер кукурузын набша-намаа ургуулха уялга абаа.

Үбhэ ногооной, кукурузын баин ургаса абахын тула сабшалангай, тарияанай газар дээрэ 11 мянган тонно наг шэбхэ гаргаха, 2500 түхэриг хэрэгтэ минеральна үтэгжүүлэл абаха, Сүхэ голhoo уhа бүлэжэ гаргаха станциие ашагтайгаар хүдэлгэжэ, эрье шадарай газар уhалха түсэбтэйбди.

Орооhо тарияанай ургасые дээшэлүүлхэ зорилгоор нютагай эрхэ байдалда таараха севооборот зохёогдожо, хойто жэлhээ наринаар сахигдадаг болохо юм.

Д. Банзаров, колхозой түрүүлэгшын орлогшо.

АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨhЫЕ МҮНГӨӨР ҮГЭХЭ, БРИГАДАНУУДЫЕ АЖАХЫН ТООСООНДО ОРУУЛХА ТУХАЙ

Парти, правительствын анхарал оролдолгын ашаар манай Ждановай нэрэмжэтэ колхоз аймаг соогоо эгээн баян, экономическа хүсэтэй колхозуудай нэгэниинь болонхой. Артелиимнай ниитын ажахы КПСС-эй ЦК-гэй сентябриин Пленумhээ (1953 он) хойшо эрид хүгжэжэ эхилээ. Жэшээнь, колхозой мүнгэн олзо доход 1953 ондо 829,5 мянган түхэриг байгаа hаа, 1957 ондо 2127 мянган түхэригтэ хүрэhэн байна. Мүнөө жэлдэ мүнгэн олзо доходнай 2,5 миллион үлүүтэй болохо юм. Артелиин мүнгэн олзын ургаха бүри колхознигуудай ажана байдал hайжарна, колхозой хубаагдадаггүй жаса жэлhээ жэлдэ нэмэжэ, хамтынгаа ажахые саг үргэлжэ хүгжөөхэ арга олгогдоно.

Эдэ жэлнүүдтэ манай колхоз малай байрын гараж, МТМ-гэй барилгада, культурна ажаhуудалай барилгануудые бүтээлгэдэ, колхозой центрые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ нилээд ехэ мүнгэ зөөри гаргашалhан байна.

МТС-эй хубилгагдахада колхознай хахад миллион түхэригөөр трактор болон хүдөө ажахын шэнэ hайн машинануудые худалдажа абаа. Мүн колхоздомнай эрдэмтэй, мэргэжэлтэй кадрнууд олоороо ерээ.

Эгээл энэ үедэ **ниитынгээ ажахые эрдэм ухаанай үндэhөөр хүтэлбэрилхэ, бригадануудые ажахын тоосоондо оруулха, продукциин өөрынь үные химдаруулха тушаа хаа-нагүй тэмсэхэ саг ерээ.**

Энэ талаар ажалые зүбөөр эмхидхэхэ, тэрэнэй түлөөhые гуримшуулха шухала. Мүнөө колхознигууд ажалта үдэртөө ехэ юумэ абаха байhандаа хүсэд этигэдэггүй. Мүн ажахын зарим hалбарида ажалай түлөөhэн ехэ, заримдань бага. Гадна ажалай нэмэлтэ түлбэри болон урмашуулгын бусад хэмжээнүүд мүнөө үеын эрилтэнүүдые хүсэдөөр ханганагүй. Ушар иимэhээ олзо доходоо зүбөөр хубаарилха, ажалай эмхидхэл болон түлөөhые зохидоор табиха гээшэ айхабтар ехэ удха шанартай.

Колхозой гаргашые зүбөөр бүридхэдэггүйhөө, харюусалгата хүнүүдэй саг соогоо тоосодоггүйhөө, орошо-гарашын сметын дүүргэлтые жэлэй туршада тодорхойлон шэнжэлдэггүйhөө боложо, ямар дүнтэйгөөр ажахынгаа жэлые дүүргэхэеэ байhанаа артелиин правлени мэдэдэггүй. Тэрээн дээрэhээ боложо, ажахын хэрэгсэлдэ хэмhээ ехэ мүнгэ, зөөри гаргашалагдадаг.

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, колхозой правлени болон партийна эхин организаци ерэхэ жэлhээ бригадануудаа ажахын тоосоондо оруулха гэжэ шиидээ. Юуб гэхэдэ, манай колхозой олзо доход гол түлэб мал ажалhaa абтадаг хадаа жэлhээ жэлдэ тогтууритай байна.

hүүлшын табан жэлэй туршада колхозой олоhон олзо доходой 84—92 процентнь мал ажалhaa ороhон байха юм. Тиимэhээ колхозой правлени болон партийна эхин организаци ерэхэ жэлhээ колхознигуудайнгаа ажалые мүнгөөр сэгнэжэ, hapa бүри түлэжэ байдаг болохо гэжэ шиидээд, бэлэдхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэжэ байнхай.

Бригадануудаа хайшан гээд ажахын тоосоондо оруулхаб, колхознигуудай ажал мүнгөөр түлэхэ хэрэгые эмхидхэхэ тушаа юу хэгдэжэ байнаб, тэрээниие бэелүүлхэдээ юу туйлахабибди?

Нэгэдэхеэр, 1959 оной ажахын финансова түсэб гол түлэб табигдажа дүүрээ. Энэ түсэбые зохёохо үедэ иимэ юумэнүүд тодорхойлон хараалагдаа гэбэл: ямар продуктнуудые хэды шэнээнээр абахаб, тэдэнэй түлөө колхознигуудта хэды шэнээн мүнгэн түлэгдэхэб (түсэбөөр хараалагдаhан продукциин түлөө мүнгэн түлөөhэ), малай тэжээл, үтэгжүүлгэ, үрэhэ гаргашалга, зэр зэмсэгэй элэхэ, гэр байрын хуушарха, налог болон элдэб түлбэри, бригадаараа, ажахын hалбари бүхэндэ, колхозоороо хэхэ гаргаша тодорхойлогдоо. Бүхы продукциин түсэбөөр хараалагдаhан үнэ сэнгые гаргажа бригада, гүүртэ, отарануудта ажахын тоосооной түсэб тодорхойлогдоо.

Хоёрдохёор, ажахын бүхы hалбарида ажалай шэнэ нормо тогтоогдожо, тэрэнэй түлбэри мүнгөөр тодорхойлогдоо. Колхозойнгоо онсо өөрэ илгаае хараадаа абажа, бүхы хүдэлмэриие иимэ 6 разряд болгожо хубааhан байнабди:

Хүдэлмэриин разряд	Нормо дүүргэhэнэй түлөө (түхэригөөр)	hарадаа 25—27 үдэр хүдэлөөд абаха мүнгэн (дунда зэргээр)
I	8—90	224—251
II	9—79	247—276
III	10—68	267—300
IV	12—46	311—349
V	15—13	378—423
VI	17—80	445—498

Жэшээнь, хүдэлмэриин 1-дэхи разрядта мэргэжэл хэрэглэхэгүй элдэб ажал ороно: тарялангай буртаг үбhэ түүхэ, мэшээг нэхэхэ гэхэ мэтэ. Тиихэдэ мэргэжэл шадабари хэрэгтэй хүдэлмэри — hаалишан, хонишон, машинистнууд, сеялкэшэн болон бусадай хүдэлмэри 6-дахи разрядта ороно. 1-дэхи разрядай хүдэлмэриин нормые дүүргэбэл, 8 түхэриг 90 мүнгэ, 6-дахи разрядай хүдэлмэри хэбэл, 17 түхэриг 80 мүнгэ абаха жэшээтэй.

Мүнөө үедэ байhан ажалай түлбэреэр хаража үзэхэдэ, нормо дүүргэhэнэйнгээ түлөө дунда зэргээр 12 түхэриг 10 мүнгэ абана. Тиихэдэ 1959 ондо тэрэнь 12 түхэриг 46 мүнгэн болохо гэхэ гү, али колхозой гэшүүн нормоо дүүргээд байбал, hарадаа дунда зэргээр 300—350 түхэриг абаха юм.

Колхозой механизаторнууд, трактористнууд, комбайнернууд, шофернууд бусад колхознигуудhaa хараа байса ехэ түлбэри абаха. Яахадааб гэхэдэ, тэдэнэй хүдэлмэри онсо мэргэжэл эридэг, хубсаhа хунар ехээр hалгаадаг, бэе махабадада хүндэ ха юм. Мүн малшадта мал хараhанай хажуугаар, абаhан продукциинь түлөө мүнгэн түлэгдэхэ байна. hаалишад hааhан hүнэйнгөө, абаhан тугалайнгаа түлөө ехэнхи түлбэреэ абаха юм.

Тарян ажал дээрэ хүдэлжэ ябаhан хүнүүдтэ абаhан продукциинь зэргээр түлбэри тогтооходо бэрхэтэй байhан туладань, тэдээндэ хүн бүхэнэй хэhэн ажалые хаража түлэгдэхэ юм. Тиигэбэшье 1959 ондо тэжээл бэлэдхэлгэдэ, барилгын хүдэлмэридэ, огородто хүдэлэгшэдэй ажалай түлөөhые абаhан продукциинь, бүтээhэн барилгынь зэргээр хараалжа, звено звеногоорнь хамтын түлбэри тогтоохоор хараалагданхай.

Колхозой түрүүлэгшын, мэргэжэлтэдэй, главна бухгалтерай, комплексно бригадын бригадирнуудай түлбэри мүн лэ абтаhан продукциие харалсажа түлэгдэхэ юм.

Ерэхэ жэлэй орошо-гарашын сметэ табихадаа колхознигуудай хэhэн ажалай доодо захын түлбэридэ 1259 мянган түхэриг хараалагдаа. Тэрэнhээ гадна, эрхим hайн амжалта туйлаhан бригада, фермэ, звено болон ганса нэгэн колхознигуудые урмашуулхын тула жэлэй туршада шан үгэжэ байха гэжэ 96 мянган түхэриг тусхай фонд байгуулагдаа. Шэнэ, түрүү арга хэрэглэжэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэн, мүнгэ, зөөриин гаргашые бага болгоhон хүнүүд энэ фондhoo шагнагдаха юм.

Эдэ бүгэдэhөө гадна, жэлэй эсэстэ продукци абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэhэн, тэрэнэй гаргашые хороohон, продукциин өөрынь үные химдаруулhан бригадын хүдэлмэришэниие урмашуулхын тула 194 мянган түхэриг тусхай фонд байгуулагдаа.

Мүн жэлэй эсэстэ колхозой сэбэр олзын ехэ болоод байбал, хамтын суглаанай шиидхэбэреэр тэрэнэй зарим хубинь колхознигуудта хубаагдаха юм. Тиихэдээ колхознигой жэлдээ абаhан мүнгые жэшээжэ хубаахаар хараалагдана.

Продукци ехээр абажа, тэрэнэй гаргашые хороohоной ашаар продукциин өөрынь үнэ ерэхэ жэлдэ нилээд химдарха байна. Жэшээнь, нэгэ центнер hүн 73 түхэриг, нэгэ центнер мяхан 187 түхэриг, нэгэ центнер шэниисэ 24, 29 түхэриг, хара тарян 22, 75 түхэриг сэнтэй болохоор түсэблэгдөө.

Энээнhээ урда продукциин өөрынь үные түсэблэдэггүй, тооложо гаргадаггүй байхадаа ажахыгаа нюдэ балайгаар эрхилжэ байhан болонобди. Мүнөө эдэ бүгэдые уридшалан тооложо гаргаад байхада, ажахымнай ямар hалбари олзо ехэтэйб гэжэ тодорхойлогдоно бшуу.

Зохёоhон эдэ хэмжээ-ябуулгануудаа, түсэбүүдээ бэелүүлхын тула колхозой правлени, партийна эхин организаци эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, hapa бүри продукци абаха түсэбөө дүүргэхэдэнь бригада, фермэнүүдтэ туhалха, hapa бүри гаргашалха мүнгэ зөөриень наринаар хинан шалгажа байха болоно.

1959 онойнгоо ажахын-финансова түсэбые эрхэ бэшэ бэелүүлхэ байhандаа бидэ этигэнэбди. Юуб гэхэдэ, энэ түсэбые дүүргэхын түлөө колхозой хүтэлбэрилэгшэд, колхозник бүхэн оролдожо, тэрээнhээ аша туhа абаха байна ха юм.

Б. ГОМБОЕВ, колхозой бухгалтер-экономист.

ихээр абахые оролдоё!

...исүүдые зүбшэн хэлсэжэ, ажахыгаа хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулгануудые хараалжа байна

☆ ☆

Колхоз, совхоз бүхэн эдлэжэ ...гаа газарһаа продукци шадаал ... ехээр абахынгаа хажуугаар, ...хыгаа бодомжотойгоор эрхил... бүхы сэгэ боломжонуудые эгээл ...хабаритайгаар хэрэглэхэ, ал... арьбалалта наринаар са... ёһотой. Имагтал энээнэй үн... һуури дээрэ хүдөө ажахын ...одукциин үнэ сэн манайда хэл... ...эгүйгөөр химдаруулагдаха, ...эй зоной ажабайдал саашадаа ...жарха байна.

(КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдһээ)

КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые, мүн колхозойнгоо ажахые шэнэ ёһоор эрхилхэ, ниитын зөөридэ гамтайгаар хандаха, продукци абалгые дээшэлүүлхэ тушаа хөөрэлдөөнүүдые колхозой коммунистнууд агитаторнууд колхознигуудай дунда үнгэргэнэ. **Зураг дээрэ:** колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Гүнчитов 1-дэхи һаалиин гүүртэ дээрэ хүдэлэгшэдтэй хөөрэлдөө үнгэргэжэ байна.

Б. Гылыковэй фото.

...томашина, мори унаа ...жа зүбөөр ашаглахаб

...үнөө үедэ колхоздомнай ашаа... 12 автомашина, зуу гаран мори ... бии. Энэ ехэ хүсые ашагтай ...тойгоор хэрэглэхэ гээшэ колхо... ...хүтэлбэрилэгшэдэй, бүхы шо... ...уудай, колхознигуудай шухала ...гго болоно. Хүдэлмэриин энэ ...е һайнаар хэрэглэбэл, продук... ...үнын нилээд химдаржа үгэ... ...мэдээжэ.

...энһээ түрүүн автомашина бү... ...жэлдээ хэды шэнээн ашаа зөө... ...гэжэ түсэблэгдэдэггүй, тэ... ...й заһабарида хэды мүнгэ гар... ...алхаб гэжэ тодорхойлогдодог... ...байгаа. Автомашинын зөөһэн ...е тоолоходоо, юрэ тэрэнэй хэ... ...дааха байһаар хараалжа гар... ..., шофернуудта ажалта үдэр ...гдэдэг һэн. Мори унаа хэрэг... ...эдэ мүн лэ ямаршье хиналта ...агүй. Хүдэлмэриин морид үбһэ ...эл эдеэд лэ, хашаан соо миин ...аг бэлэй.

...рин ажахын тоосоондо орохо... ...ай автомашина болон хүдэлмэ... ...морид гаргашаяа хүсэд ха... ...аад, колхоздо олзо оруулха ...этэй. Тиимын тула автомашина, ...унаагай һара һарадаа, жэл... ...хэды шэнээн ашаа зөөхэ, тэдэ... ...хэрэглэхэдэ хэды мүнгэ, зөө... ...бһэ тэжээл, түлишын гаргаша... ...аха тухай бригадануудта даа..., түсэб хүргэгдэнэ.

...ашадаа **автомашинын хэһэн ...мэриие тоолоходоо, имагтал ...нэй хэды шэнээн ашаа болото ...ээ зөөһөөрнь гаргаад, шофер... ...ай ажалай түлбэри тонно-кило... ...эр тодорхойлогдохо** юм. Тии... ...э шофернууд бага ашаа тээ... ...гүйлгэлдэхэеэ болихо зэргэтэй. ...гаая автомашиные ашаагүй..., хооһоор гүйлгэхэ ябадалые ...хороохо зорилго табигдана.

...томашинадаа наринаар, гам... ...ар хандаһан шофернууд ур... ...улагдаха. Хэрбээ гурба һа... ...туршада автомашинаяа жэн... ...үй ябуулһан шоферто 90 тү..., резинэ мөөриеэ гамнаһанайнь ...арьбалһан мүнгэнэйнь 30 про..., мүн арьбалһан түлишын 40 ...ент шоферто түлэгдэхэ юм.

...э бүгэдын хойноһоо кол... ...правлени, экономиче... ...соведэй гэшүүд, бригада... ...ар тогтоогдоһон постнууд хи... ...шалгажа байха уялгатай.

Г. Цынгунов, колхозой главна бухгалтер.

Адуу малай ашаг шэмэ дээшэлнэ

Промышленность, хүдөө ажахы болон эрдэм соёлые хүгжөөлгөөр Эхэ оронойнгоо туйлаһан ехэ амжалтануудтай, мүн ерээдүйн долоон жэлдэ туйлагдаха гайхамшагта тоонуудтай танилсаад, манай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд мүн лэ энэ ехэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха, колхозойнгоо ажахын бүхы һалбариие, тэрэ тоодо мал ажалые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ зорилго табинхай. Тиихэдээ продукциин өөрын үные химдаруулха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулна.

Һүүлэй хоёр—гурбан жэлэй туршада һаалиин гүүртэнүүд типовой байраар хүсэд хангагдаа. Үнеэдэй дүрбэн рядтай нэгэ байра, хоёр рядтай хоёр байра шэнээр бүтээгдээ. Тиихэдээ эдэ байранууд бүхыдөө шулуугаар баригдаһан байха юм. Тиимэһээ олон жэлдэ тэрэнэй заһабарида мүнгэ, зөөри ехээр гаргагдахагүй бшуу. Ерэхэ жэлдэ тэдэ байрануудта ажал ехэтэй хүдэлмэриие оньһожоруулха түхеэрэлгэнүүд тодхогдохо. Тэндэ тэжээл буйлуулха тусхай цехүүд бии. Уһаар дулаасуулагдадаг гахайн типовой байра бүтээгдээ. Тугалай хоёр байра, зүгын үбэлжэхэ байра баригдаа. Гадна малшадта хоёр культбаза баригдажа дүүрээ. Ниитын адуу мал бүдүүн, шэмэтэ тэжээлээр урдынхидаа орбол нилээд һайнаар хангагдадаг болоо. Тэрэнэй хажуугаар малай үүлтэр һайжараа.

Эдэ бүгэдын ашаар һүүлэй табан жэлэй туршада артелиин адуу малай ашаг шэмэ хоёр—гурба дахин дээшэлээ. Хэрбээ **1954 ондо үнеэн бүриһөө 530 литр һүн һаагдаһан байбал, нёдондо тэрэнээ 1407 литртэ хүргөөд, мүнөө жэлэй 10 һарада үнеэн бүриһөө 1484 литр һүн һаагдаад байна. Тэрэшэлэн мяха абалга 2,1 дахин, ноохо —3,3 дахин дээшэлһэн байха юм.** Тиихэдэ ноохоной шанар эрид хубилаа. Хэрбээ 1954 ондо миил 4,5 центнер нарин, нарибтар ноохон абтаһан һаа, мүнөө жэл хоёр зуугаад центнер тиимэ ноохон абтаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хонидой үүлтэр һайжаруулха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ. Жэл бүри хонидые ноохонойнь шанараар илгадаг, Алтайн, Грозненско үүлтэрэй һайн хусануудай үрөөр хонидоо үрэжүүлдэг болообди. 1955 ондо Ставропольско хизаарһаа 300 толгой һайн үүлтэрэй эмэ түлгэнүүд асарагдаа һэн. Тэрэмнай саашадаа хонидой үүлтэрые эрид һайжаруулгада айхабтар ехэ туһа хүргэжэ байна.

Мал ажалай продуктнуудай өөрын үные химдаруулхын тула тэрэниие саашадаа бүри ехээр абадаг болохо, мүн тэрэниие абалгада бага мүнгэ гаргаха зорилго табигдана. Тиимэһээ саашадаа малай үүлтэр һайжаруулгада, адуу малые тэжээлээр гүйсэд хангалгада малшадай, бүхы колхознигуудай хүсэл зориг, мэргэжэл шадабари элсүүлэгдэхэ болоно.

Ойрын гурбан жэлэй туршада һү абалга хоёр дахин, мяха—1,8 дахин, ноохо—1,5 дахин, үндэгэ абалга хоёр дахин шахуу дээшэлхээр хараалагдана. Тиихэ зуура эдэ продуктнуудай өөрын үнэ нилээд химдарха юм.

Мал ажал дээрэ элдэб үлүү гаргаша, һалан назагай ябадал али олон үзэгдэдэг. Жэшээнь үнеэдые искусственна аргаар ороондо оруулдаггүй дээрэһээ фермэнүүдтээ хорёод буха үлүү бариха, тэдэниие тэжээхэ, харуулалха баатай бологдодог. Саашадаа үнеэдые бүхыдэнь искусственна аргаар үрэжүүлдэг болоходоо колхоздоо оройдоо нэгэ һайн бухатай байбал зохихо.

Малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын тула племенной хүдэлмэри эрид һайжаруулагдаха юм. Илангаяа залуу малые зүбөөр харууһалха, хүсэдөөр эдеэлүүлхэ зорилготойбди.

Мал ажалай продуктнуудай өөрынь үнэ химдаруулхын тула малшадай ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, ажал ехэтэй хүдэлмэри али болохоор оньһожоруулха, малшадта мүнөөнэйхиһөө олон мал даалгаха гэжэ хараалнабди.

Н. Игумнов, колхозой зоотехник.

...йлэдбэриин хэрэгсэлдэ мүнгэ, зөөри багаар гаргашалха

...лхозой бригада, фермэ бүхэ... ажахын тоосоондо оруулха... ...нэн түрүүн элдэб үлүү гарга... болюулха, колхознигуудай ...ай бүтээсые дээшэлүүлжэ, ...ын ажахыда эдэбхитэйгээр ха... ...уулха зорилго табигдана.

...үнөө үедэ үйлэдбэриин хэрэг... ...мүнгэ, зөөри дан ехээр гарга... ...гдана. 1957 ондо үйлэдбэриин ...сэлдэ аяар 350403 түхэриг ...шалагдаа гэхэ гү, али колхо... ...мүнгэн олзо доходой 16,5 про... ...ь болоһон байха юм. Энэ ...эшье үйлэдбэриин хэрэгсэлдэ ...э ехэ мүнгэ, зөөри гаргашалаг... ...байна.

...э бүгэдэ юун дээрэһээ болодог ...аб гэхэдэ, ажахын һалбари ...дэ хэды шэнээн мүнгэ, зөөри, ...һарада гаргашалагдахаб гэ... уридшалан тодорхойлогдодог... ...тэрэнэй хойноһоо хиналта һай... ...табигдадаггүй байгаа. Илан... ...жэжэ зэр зэмсэгүүд сагһаа ...гарһаа гарадаг, үригдэдэг ...н юм. Мүнөө ажахын тоосоо... ...нэбтэрүүлэгдэхэдэ, иимэ барим... ...уд усадхагдаха.

...лэдбэриин хэрэгсэлдэ мүнгэ, ...гамтайгаар гаргашалхын ту... ...лхозой правлени ниитын зөө... ...шые, элдэб хэрэгсэлнүүдые, ...зэр зэмсэгүүдые харюусалга... ...үүдтэ даалгажа үгэнэ. Хэр... ...эрэниие муудуулжа, сагһаа ...гарһаа гаргабал, үгы болго... ...эдэнэр харюусаха байна.

...лхозой зөөри, хэрэгсэлнүүд, ...эмсэгүүд бүхыдөө хэдэн жэл... ...ригдахаб гэжэ уридшалан тодорхойлогдоно. Тиимэһээ ямар нэгэн зэмсэгые һалаһан дээрэ тоолоходоо, тэрэнэй хэды жэлдэ хэрэглэгдэхэ ёһотой байһые харалсаха юм.

Энээнһээ урид аса, тармуур, хүнэг һуулга, мэшээг гэхэ мэтэ хэрэгсэлнүүдые хэдэн жэлдэ барихаб гэжэ тодорхойлоогүй дээрэһээ нэгэ жэл болоод лэ һалашадаг байгаа. Теэд эдэ хэрэгсэлнүүд адагынь хоёр жэл хэрэглэгдэжэ болохо бшуу. Керосинаар носодог лампа адагынь 3 жэл, фонарь 5 жэл, түмэр хүрзэ — 3 жэл ашаглагдахаар хараалагдана.

Ажалай гаргашье химдаруулхын тула шадаал һаа ондоо тээһээ хүдэлмэришэниие абангүй, артелиингээ доторой хүсые хүсэдөөр хэрэглэхэ шухала болоно.

Мүн ажал ехэтэй хүдэлмэри али болохоор оньһожоруулха хэрэгтэй. Тиигэбэл продукциин өөрынь үнэ нилээд химдаржа үгэхэ бшуу. Жэшээнь, колхознай доторой хэрэгсэлдэ, нютагай эмхи зургаануудта, һургуулида хамтадаа 2,5 мянган кубометр тайрагдаһан сажан бэлэдхэдэг. Энэ ехэ түлеэе тайрахын тула хэдэн хүн хэдэн һара хүдэлдэг. Теэд колхоздомнай электрын хүсөөр хүдэлдэг хюрөө миин хэбтэнэ. Хэрбээ энэ хюрөөе хэрэглэбэл, ажалай бүтээсэ адагынь гурба дахин дээшэлүүлэгдэжэ, гаргашань бага болгогдохо байгаа.

Мүн хүсэ ехэтэй тракторнуудые хэрэгтэ хэрэггүй газарта намнаха ушар али олон үзэгдэдэг. Фермые даагшад, бригадирнууд юушье бодожо, тооложо үзэнгүй, «ДТ-54» тракторта нэгэ бишыхан тэргэ шагтагалаад, тэрээгээрээ үбһэ, тэжээл зөөжэ байдаг. Тиихын орондо хоёр хүн 4 мори тэргээр зөөбэл дутахагүй тэжээл асархал байха. Тиин бригадын мори унаа миил талын шэмэг болоод, колхоздо гарза хэжэ байдаг. Фермэ, бригадануудые ажахын тоосоондо оруулхада эдэ бүхы ябадалнуудта эсэс табигдаха юм.

Саашадаа колхозой эдэбхитэд, бүхы колхознигууд хайшан гэбэл бага хүсэ, зөөри гаргашалжа, ехэ продукци абахын хойноһоо оролдохо, ухамайлха зэргэтэй. Ехэнүүд гаргашын хажуугаар, жэжэ божо, хүнүүдтэ мэдэгдэхэгүйгөөр гарадаг гаргашануудые тодорхойлжо, тэдэниие усадхаха шухала. Жэшээнь автомашина, тракторнуудта бензин болон бусад шэнгэн түлишэ хэхэдээ тусхай түхеэрэлгэ хэрэглэнгүй, тэрэнээ ведрүүгаар эюулжэ адхаха, дуһааха ушар али олон үзэгдэдэг. Хэрбээ артелиин 12 автомашинада, 12 тракторта түлишыень ведрүүгаар үдэртөө гурба дахин хээ һаа, машина бүхэндэ үдэртөө адагынь 200 грамм шэнгэн түлишэ миин хосорхо байна. Тэрэнь бүхы колхоздо үдэртөө 4—5 килограмм болохо бшуу. Теэд жэлдээ гансахан энээндэ хэды шэнээн мүнгэ, зөөри хосорхо байна гээшэб?

Ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэдээ манай хүтэлбэрилэгшэд ехэл бодомжотойгоор, эзэн ёһоор ажалаа эрхилхэ болоно.

Г. Чагдуров, колхозой гэшүүн.

Үхибүүдые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ

Ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаае бэхижүүлхэ, орон дотор арадай гэгээрэлые саашадань хүгжөөхэ

☆

Ажалшад һанамжаяа оруулна

Ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаае бэхижүүлхэ, орон дотор арадай гэгээрэлые саашадань хүгжөөхэ асуудал зүбшэн хэлсэхэ зуураа, аяар холын Баунтын аймагай ажалшад парти, правительствын дурадхалнуудые нэгэн һаналтайгаар һайшаана.

Тезисүүд соо хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудай бэелүүлэгдэхэдэ, залуу үетэн ажал, үйлэдбэритэй һайнаар танилсажа, Эхэ орондоо бүри туһатай хүнүүд болохо байһыень багшанар, түрэлхид, олониитэ зон ойлгоно. Энээнэй урда дунда һургуули дүүргэһэн хүбүүд, басагад хото городуудаар нээгдэһэн курсануудта һурахаяа ошоод, зарим ушарта нютагаа бусадаггүй байһан һаа, мүнөө тэдэнэр ажалай ямар нэгэн мэргэжэл нютаг дээрээ олоод, предприяти гү, али колхоздо хүдэлхэ болоно. Парти, правительствынгаа хэмжээ-ябуулга дэмжэхэтээ хамта, Баунтын ажалшад һанамжа, дурадхалнуудые оруулна. Аймаг доторнь үсөөхэн һурагшадтай, багахан эхин һургуулинууд бии. Тэдэниие саашадаа байлгаһанай хэрэггүй гэжэ һанамжална. Жэшээнь Ципиканай дунда һургуулиһаа 65 километрын газарта Соловьевско, Ильинскэ эхин һургуулинууд байдаг. Тэндэ 10—12 үхибүүд һурадаг, багша бүхэн 4—4 класста заадаг юм. Һуралсалай түхеэрэлгэ хомор, харуулан ойлгуулха зүйлнүүдэй үгы байһан дээрэһээ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Эдэ һургуулинуудые дүүргэгшэд номоо муугаар ойлгоһон, журам заршамааршье һайн бэшэ байдаг.

Гэхэ зуура тиимэ һургуулинуудые болюулаад, үхибүүдыень Ципиканай дунда һургуулида асаржа һургабал һайн байгаа. Эндэхи интернадай 3 таһалга сүлөө байна ха юм.

Мүн Безымянска, Боровско, Баргалинска эхин, Уакитска дунда һургуулинуудта тон үсөөхэн үхибүүд һурадаг.

Арадай гэгээрэлэй хэрэгые шэнэдхэн хубилгахадаа, багахан һургуулинуудые дүтынь томо һургуулитай ниилүүлхэ, һурагшадыень интернадта байлгаха гэһэн һанамжа оруулагдана. Тиигээд Багдаринай дунда һургуулиин орондо 11 класстай ажалай политехническэ һургуули нээгээд, хүдөө ажахын, промышленна үйлэдбэри заадаг болохо, һуралсалай ажахы бии болгохо гэжэ баунтынхид дурадхана.

Д. Булнаев, Бурядай багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдай хүдэлмэрилэгшэ.

☆ ☆

Һаядаа шиидхэхээр асуудал

Түрэл партиингаа, Советскэ правительствынгаа гаргаһан тезисүүдые манай совет хүнүүд бүримүһэн һайшаана, арадай гэгээрэлые саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудаар дурадхал, һанамжануудаа оруулна.

Жэшээлхэдэ, манай Улан-Удэ хотын Советскэ райондо 26-дахи, 1-дэхи, 9-дэхи, 8-дахи һургуулинууд дүтэ дүтэхэн байдаг. Тэдэ һургуулинуудай 8 жэлэй политехническэ шэглэлтэй болотор, нэгэниинь 10 жэлэйнгээ программаар хүдэлхэ болоно. Минии һанахада, 9-дэхи һургуулиие анханайнь программаар хүдэлгэбэл дээрэ һэн ха. Юундэб гэхэдэ, тэрэ һургуулида дүтэхэн байдаг ТЭЦ ГЭС хоёрто база байгуулаад, саашадаа манай хүгжэжэ байгаа энергетикэдэ хүдэлхэ хүнүүдые бэлэдхэжэ эхилбэл, ехэ таарүү байха һэн гэжэ һанахаар. Мүн тэрэ һургуулида дүтэхэн хотын авто-заһабарилгын мастерской, «Бурстрой» трестын гараж байдаг. Тэрээнһээ гадна, айхабтар олон автомашинатай Буркоопсоюзай база, мүн басагадые оёдолдо һургаха арга боломжотой фабрика хажуудань байдаг.

Һаяхан болоһон суглаан дээрэ тезисүүдые зүбшэн хэлсэхэдээ, олонхи түрэлхид эдэ асуудалнуудай хаһа саг соогоо табигдаһаниие тэмдэглээд, энэ ехэ хубилалтада багшанарай анхаралтайгаар хандаагүй байһаниие ажаглаа. «Танай һургуули арбадахи класс дүүргэхэ хүбүүд, басагадаа ажал хүдэлмэридэ дуршуулхэ тухай юу хэхэб» гэжэ һургуулиин директорэй уялгые саг зуура дүүргэжэ байһан нүхэр Жамбаловаһаа асуухадамни, «аттестат абамсаараа, ажалда гаранал бэзэ» гэхэһээ бэшэ, тодорхой харюу үгөөгүй.

Арадай гэгээрэлэй хэрэг хубилгаха тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ дүүргэхэһээ урид, һуралсалай жэлэй хоёрдохи хахадһаа хойшо, дунда һургуулинхидые шэнэ программаар һургажа эхилбэл, зүйтэй һэн ха гэжэ һанагдана.

Онсо хурса бэлигтэй үхибүүдые тусхай һургуулинуудта һургаха гэһэниие буруушаанаб. Юундэб гэхэдэ, оюун бэлигтэнэй һургуулинуудта «оюун бэлигтэй түрэлхидэй» үхибүүд олошоршохо байна. Ушар иимэһээ тиимэ һургуулинуудые нээжэ зутарааагүй хада дээртэхэ ха гэжэ һанамаар.

С. Черненко, Улан-Удын 9-дэхи һургуулида һурадаг үхибүүдтэй эсэгэ.

Эхэ оронойимнай ниислэл хотын баруун урда зүгэй райондо баригдаха, 1000 һурагшадай һураха 11 жэлэй юрэнхы һуралсалай политехническэ һургуулиин барилгын проектые Москвагай архитектурно-барилгын совет һайшааба. 1-дэхи классһаа 8-дахи хүрэтэр, 9-дэхиһөө 11-дэхи класс хүрэтэр үхибүүдые һургаха хоёр шататай шэнэ һургуулиин проект дотор хараалагданхай.

Һаруул, таарүу зохид классуудһаа гадна, тус һургуулида металл болон модоор дарха хэхэ мастерской, гэр ажалай хэшээл үнгэргэхэ тусхай таһалга, электротехникын, физикын, химиин, биологиин, машиноведениин, черчениин, зуралгын кабинедүүд, актова болон физкультурын залнууд, уншалгын залтай библиотекэ, мүн столово түхеэрэгдэхэ юм.

Һургуули шадар стадион баригдаха, астрономиин талмай түхеэрэгдэхэ, үрэ жэмэстэ сад таригдаха ба туршалгын талмай бии болгогдохо байна. **Зураг дээрэ:** 11 жэлэй юрэнхы һуралсалай политехническэ һуруулиин байшангай макет.

ТАСС-эй фото.

Һуралсалай мастерскойнууд соо...

— Һуралсалаймнай мастерской тэрүү тэрэ байна,— гэжэ һургуулиин хоёр дабхар байшанһаа тээ хойно харагдааша ехэ сонхонуудтай гонзогор ута гэр тээшэ А. С. Трунина (һуралсалай талые даагша) заагаад хэлэбэ.— Слесарна, модо дархалха мастерской һайнаар түхеэрэгдэжэ, элдэб хэрэгсэлнүүдээр, зэр зэмсэгээр хүсэд дүүрэн хангагданхай. Тэрэниие даадаг дархашуул В. М. Кретинин, М. Ц. Гомбоев һурагшадые ажалай дүршэлтэй болгохын тулада ашагүйхэн оролдолго гаргадаг юм.

Мастерскойн үүдэ татаад ороходо, дабирхайтай зомгоолой хоншуухан үнэр хамар руу сорьён хангалтана. Хэдэн дабхар тагууд дээгүүр һурагшадай бүтээһэн табуреткэ, үлгэсэ, рама, гардина гэхэ мэтэ дүүрэн табяатай. Эдэнэй зариманиинь шадамар бэрхээр, ёһото дарханай урлажа хэһэн дэл, нүгөөдэ зариманиинь үшөө һайса мүлигдөөгүй гэхээр харагдана.

Гэрэй хойто хахадта модо харуулдаха, сабшаха, хюрөөдэхэ абяан соностоно. Хойшо урагшань зэргэлүүлжэ табиһан 8 верстагта нэгэн доро 16 һурагшад ажаллажа болохо юм. Мүнөө эндэ 9-дэхи «А» классайхид табуреткэ дархалжа, забда сүлөөгүй...

Табуреткын хүлнүүдые суглуулан ябталжа байһан һурагша Валерий Драчевой дэргэдэ дунда зэргын бэетэй, дүшөөд гарамгай наһанай хүн зогсоно.

— Ёһото дархан боложо байна. Энэ хүбүүн урзанда һүхэ, харуул барижа үзөөгүй, ажалай дүйгүй байһан юм. Харин мүнөө орёо нарин зүйлнүүдые шадамар бэрхээр дархалдаг болоо. Гансашье Валерий бэшэ, мүн эдэ хүбүүд барандаа тиимэ һэн. Эдэнэр табуреткэ, рама, гардина хэхэһээ гадна, харуул, штатив гэхэ мэтые бүтээдэг,—гэжэ Монто Цыренович омогорхон хөөрэнэ.

Монто Цыренович һурагшадые модошо дарханай дүй шадабаритай болгохын тулада ехэхэн оролдолго гаргана. Тиигэһэнэйнь ашаар арбадахи класс дүүргэгшэд модошо дарханай мэргэжэлтэй болодог. Һурагшад түрүүшээр зэр зэмсэгтэй танилсаад, модо хайжа, тайража, харуулдажа һурадаг. Орёо бэшэхэн юумэ дархалһаар бүри нарин хэрэгсэл хэжэ захална. Монто Цыренович һурагшадтаа ойлгосотой зохидоор хөөрэжэ үгөөд, тодорхой жэшээ дээрэ харуулна. Тиимэһээ Валерий Думнов, Валерий Драчёв, Гена Пономарёв, Ваня Молчанов болон бусад һурагшад һайн сэгнэлтэ абадаг. Энэ мастерской соо элдэб зэр зэмсэг олон бии. Һүхэ, хюрөө, харуул, һүүшэ, үрэбтэр гэхэ мэтэ шкафууд соо хадагалаатай байдаг. Зайн галаар ябуулагдадаг түхэрсэн хюрөө, тошиила табигданхай, хүдэлмэриинь харуулһан зурагууд ханаар хадаатай.

Модо дархалуулжа һургахын хажуугаар, ажалдаа нарин нягтаар хандадаг, журам сахидаг болгохо шухала. Монто Цыренович энээндэ анхарал ехээр хандуулдаг. Хэшээлэй дүүрэхэтэй сасуу ажаллаһан газараа сэбэрлэхэ, зэмсэгүүдээ хуряажа хадагалхыень һурагшадһаа эридэг юм.

Слесарна мастерскойн шулуун шалатай таһалгын баруун хажуугаар түмэр хушалтатай столнууд жэрылдэнэ. Дээгүүрнь 20 гаран ехэ, бага абарга табяатай. Зүүн хажуудань 3 токарна, нэгэ үрэмдэдэг станогууд бии. Түмэр хайшан гээд сабшаха, отолхо, гагнаха тухай, элдэб оһолһоо бэеэ яажа һэргылхэ тухай плакадууд харагдана. Һурагшад түмэрөөр элдэб зүйл хэжэ, детальнуудые тошиилдажа, гагнажа һурана.

— Һургуулинуудай хүдэлмэри шэнэдхэн һайжаруулжа, ажабайдалтай нягта холбоотойгоор эмхидхэхэ, эрдэм ухаанай эшэ дээжые һурагшадта гүнзэгыгөөр ойлгуулха, промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэритэй һайса танилсуулха, ажалай дүй дүршэлтэй болгохо зорилгоор манайда горьтой юумэн хэгдээ, —гэжэ нүхэр Трунина омогтойгоор хөөрэнэ.

Слесарна, модо дархалха хэшээлнүүдһээ гадна, математикын, радиотехникын, химиин, киномеханигуудай, географиин кружогууд хүдэлдэг. Эдэнэй хэшээл неделидээ нэгэ дахин болодог.

Һургуулиин хашаа соо спортын зал шулуугаар баригдажа байнхай. Энэ барилгада һурагшад хабаадалсажа, ажалай онол дүршэлтэй болоно. Ерэхэ жэл спортынгоо уужам һаруул зал соо һуража эхилхэ юм. Һургуули шадарайнгаа туршалгын участогта, хүршэ колхозуудта үхибүүд сүлөөтэй сагтаа ажалладаг. 5—10-дахи классай һурагшад амарха сэнгэхэ паркын барилгада намартаа эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

«Ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаае бэхижүүлхэ, орон дотор арадай гэгээрэлые улам саашадань хүгжөөхэ тухай» КПСС-эй ЦК-эй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тезисүүдэй проектын олониитын анхаралда табигдаад байхада, Заиграйн дунда һургуулиин (директорынь Н. П. Шаргаев) хүдэлмэрилэгшэд һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэрэе улам һайжаруулхаар зоригжонхой.

А. Бадаев.

Мал ажал хүгжөөхэ арга боломжонуудаа хүсэд хэрэглэхэ

(Закаменай аймагай партийна конференциһээ)

Цакирта аймагай партийна конференци һая болобо. КПСС-эй айкомой тоосоото элидхэл айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Д. Ц. Ринчино** хээ.

Гол түлэб мал ажалтай энэ аймаг ажахыгаа улам саашадань хүгжөөхын тула тоосоото үе соо яһала хүдэлмэри хээ. Гэбэшье мал ажалые бүри саашадань хүгжөөхэ арга боломжонуудаа хэрэглэхэ, тэдэние ашаглаха талаар юу хэжэ болохо байһан тушаа элидхэлшэ болон үгэ хэлэһэн делегадууд тэмдэглээ. Мал ажал хүгжөөхэдэ эндэхи эрхэ байдал тон тааруу зохид — бэлшээриин газарааршье, сабшалан талмайгаараршье, гол горхооршье республикын алишье аймагуудһаа дутахагүй юм. Тиимэһээ малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, илангаяа мяха абалгаараа энэ аймаг ехэ арга боломжотой. Теэд. эдэ арга боломжонуудай юундэ хэрэглэгдэдэггүй байһан тухай конференцидэ хабаадагшад зүбшэн хэлсээ.

Малай тоо толгой олошоруулха тушаа абтаһан социалистическэ уялганууд. дүүргэгдээгүй үлэшоо. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, аймагай колхозууд жэл бүри үбһэ тэжээл дутамаг, ядамагаар бэлдэжэ, үбэлжэлгые муугаар үнгэргэдэг дээрэһээ олон малаа үхүүлнэ, тала руу гаргашална. Хоёрдохёор, жэл бүри эхэ малнууд тон олоор һубайржа, хэдэн мянгаад толгой түл абтанагүй. Энэ жэл 2 мянган тугал, 5 мянган хурьган, 400 унаган, хэдэн зуугаад поршоонхо дутуу абтаа. Хэды ехэ мяхан, нооһон, олзо доход хосороо гээшэб! Гурбадахяар, аймаг дотор мал ажал эрхилхэ түрүү арга тоогдоногүй. Эхэ малнуудые искусственна аргаар үрэжүүлхэ тухай үгэ зугаа яһала гарадаг болобошье, бодото дээрээ бэелүүлэгдэнэгүй.

Эдэ бүгэдые партиин айком мэдэжэ байгаад, бодото хэмжээ абаагүй. Айкомой пленумүүд дээрэ мал ажал хүгжөөхэ тухай асуудалнууд оло дахин хэлсэгдэһэн байбашье, шиидхэбэринүүдынь хүсэлдүүлэгдээгүй үлэшэдэг байгаа. Тиимэ дээрэһээнь жэшээнь, «Победа» колхоз 316 үнеэдһээ 10 һара соо 3100 центнер һү һаагаа гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 1000 гаран килограмм һү һаагаа. Тиихэдэ 1140 толгой үнеэтэй «Коммунизм» колхоз 5120 центнер һү үйлэдбэрилжэ, үнеэн бүриһөө оройдоо 460 килограмм һаагаа.

Иимэ байдал «Байкал», XX партсъездын нэрэмжэтэ болон бусад колхозуудта үзэгдэнэ. Мүнөө тус аймаг гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө оройдоо 76 процентээр дүүргэбэ. Ушар иимэһээ аймагай колхозууд малаа таргалуулан, хүндэ шэгнүүртэй болгожо, үсөөн толгойгоор түсэбөө дүүргэхын тулада хамаг шадалаа элсүүлхэ ёһотой. Гэхэтэй хамта, гүрэндэ тушаагдаха малай тусгаар гүүртэ, фермэнүүд нэгэшье колхоздо эмхидхэгдээгүй байһаар.

Энэ жэл аймагай 6 колхозууд һү һаалгаяа нёдондо жэлэйхиһээ доошолуулаа. Энэнь юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, түбхын түрүүндэ, малаа зүбөөр харууһалга, эдеэлүүлгэ, һаалга эмхидхэжэ шадаагүй дээрэһээнь болоно. Колхозууд һүүлэй үедэ малай байра барилга яһала хэһэн болобошье, үбэлэй сагта үнеэдые уянда байлгажа һааха, зүб рацион табиха, бүлеэн уһа үнеэдтэ уулгаха гэхэ мэтэ түрүү аргануудые бодото һайнаар бэелүүлнэгүй. Энээнһээ гадна, колхозуудта үнеэдэй үүлтэрые һайжаруулха хүдэлмэри огто хэгдэнэгүй.

Энэ шухала хүдэлмэри аймагай хүдөө ажахын инспекци, тэрэнэй зоотехник нүхэр Д. Мухинов, ветврач нүхэр Спиридонов болон бусад эрхилнэгүй.

Эдэ бүгэдэһөө боложо тус аймаг һү, мяха ехээр үйлэдбэрилжэ шадаха үргэн ехэ арга боломжонуудаа хүсэд хэрэглэнэгүй.

Тус аймаг жэлһээ жэл бүри ниитынгээ малда хэрэгтэй болохо тэжээлэй 50—60 процентые, зарим колхозууд үшөөшье багые бэлдэдэг юм. Закаменда сабшалангай газар үгы юм гээ һаа огто буруу. Заримдаа бусад аймагуудһаа һураггүй ехэ үбһэ бэлдэхэ арга бии байдаг. Теэд аймагай колхозууд үбһэ хуряалгада тон оройтожо нобшорһоор ороод, саг болзортонь абтаха ногоое абадаггүй, хура бороондо оруулдаг байна. Бүхы сабшалангай талмай дээрэ сэбэрлэлгэ, үтэгжүүлгэ, уһалалга хэгдэдэггүй юм. Сабшалан һайжаруулха тусгаар хүнүүдшье табигданагүй. Тиимэһээ гектарай 4—6 центнер үбһэ абаад, байгаалиин уларилда зэмээ ашадаг ябадал гаргагдана. Мүн хэдэн ехэ талмайнууд сабшагдангүй үлэшэдэг юм.

Партиин айком тоосоото үе соогоо партийно-политическэ, партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриие зарим тэды һайжаруулһан болобошье, үшөөл ехэхэн дутагдалнуудтай гэжэ делегадууд тэмдэглээ.

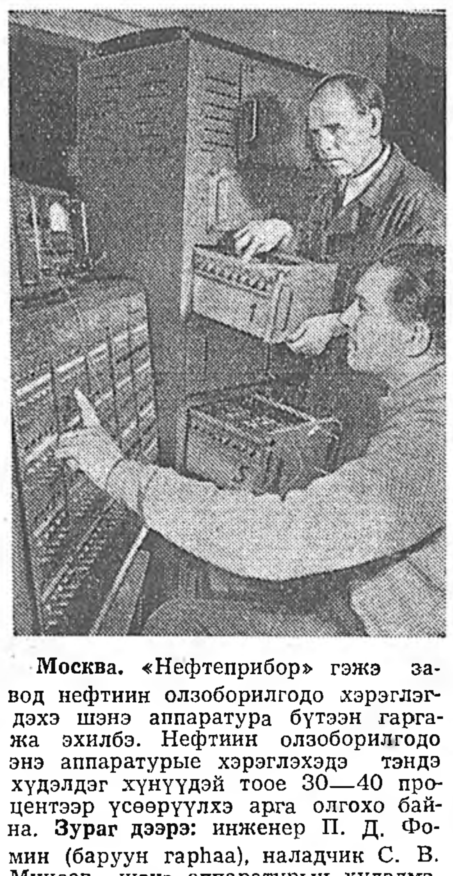
Эдэ бүгэдэһөө харахада, партиин айком тоосоото үе соогоо арад зонтоёо холбоо барисаагаа бодото хэмжээндэнь хүргэжэ шадаагүй гэжэ хэлэмээр. Эгээл тиимэһээнь ажахын гол һалбари—мал ажал гээгдэжэ ябана ха юм.

Аймагай партийна конференци ажахыгаа һайнаар хүтэлбэрилжэ, ажалай шэнэ амжалтануудаар, КПСС-эй XXI съездые угтаха тушаа дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаад, айкомой шэнэ состав һунгаа.

* * *

Һүүлээрнь айкомой эмхидхэлэй пленум боложо, партиин айкомой нэгэдэхи секретаряар нүхэр **Б. Т. Аюров**, секретарьнуудаар нүхэд **Ц. С. Субанов, Ю. Л. Балдаев** гэгшэд һунгагдаа.

Д. Аюшеев.

Москва. «Нефтеприбор» гэжэ завод нефтиин олзоборилгодо хэрэглэгдэхэ шэнэ аппаратура бүтээн гаргажа эхилбэ. Нефтиин олзоборилгодо энэ аппаратурые хэрэглэхэдэ тэндэ хүдэлдэг хүнүүдэй тоое 30—40 процентээр үсөөрүүлхэ арга олгохо байна. **Зураг дээрэ:** инженер П. Д. Фомин (баруун гарһаа), наладчик С. В. Минаев шэнэ аппаратурын хүдэлмэрн шалгажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Түрүүшүүл шанда хүртэбэ

Эд бараа худалдаха, хүдөө ажахын продукт бэлэдхэхэ, гэшүүдые кооперацидаа олоор хамжуулха, түсэбһөө гадуур олзо оруулха даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэһэн, эд хэрэглэгшэдэй кооперацида олон жэлдэ, оролдосотой һайнаар ажаллаһан хүдэлмэрилэгшэдые Буркоопсоюзай правлени, гүрэнэй худалдаа наймаанай болон эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком «Советскэ худалдаа наймаанай эрхим хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн значогоор, мүн хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

«Советскэ худалдаа наймаанай эрхим хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн значогоор шагнагдагшадай дунда Иволгын аймагай Гурульбын сельпогой магазин даагша Титова, Иволгын сельпогой бухгалтер Буркина, Улан-Удын Горкоопторгын инспектор Попов, Прибайкальска аймпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэд Липин, Чухломина, Шангина гэгшэд бии.

Д. Колмаков.

Мотоциклаар урилдаба

РСФСР-эй арадуудай спартакиадада бэлэдхэлэй түрүүшын алхам хэгдэжэ эхилбэ. Һаяхан республикын ДОСААФ, физкультура болон спортын комитет мотокросс үнгэргөө.

Улан-Удын Советскэ районой командын түлөөлэгшэ О. Ошурков 350 кубическа сантиметр хүрэтэрхи классай мотоциклаар бэрхээр ябажа, 60 километрын зайе 1 час 13 минута 16 секунда соо гаталаа. Тэрээнһээ 50 секундаар гээгдэжэ ерэһэн Филиппов хоёрдохи, 1 час 16 минута 17 секунда соо ерэһэн Змаковский гурбадахи һуурида гараа.

Командна түрүү һуурииe Улан-Удын Советскэ районой спортсменүүд эзэлбэ.

А. Игумнов.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Монголой Арадай-революционно партиин Центральна Комитедэй пленум тухай информационно мэдээсэл

УЛАН-БАТОР, ноябриин 22. (ТАСС). Монцамэ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор Монголой Арадай-революционно партиин Центральна Комитедэй пленум 1958 оной ноябриин 20—22-то болоо.

Иимэ асуудалнуудые пленум зүбшэн хэлсэбэ:

1. Гүрэнэй, кооперативна худалдаа наймаанай хүдэлмэриин мүнөөнэй байдал, тэрэниие саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай.
2. Монголой профсоюзуудай хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай.

МНРП-гэй ЦК-гэй пленум эдэ асуудалнуудаар зохихо тогтоолнуудые баталан абаа.

Хүтэлбэриие һайжаруулха зорилгоор, өөрынь хэһэн гуйлтын ёһоор Д. Дамбые МНРП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретариин уялгаһаа пленум сүлөөлөө.

МНРП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретаряар Ю. Цеденбалые, МНРП-гэй ЦК-гэй хоёрдохи секретаряар Д. Дамбые пленум һунгаа. Ондоо хүдэлмэридэ орохо болоһон дээрэһээнь Ч. Сурэнжавые, Б. Дамдиниие МНРП-гэй ЦК-гэй секретарьнуудай уялгануудһаа пленум сүлөөлөө.

Машина бүтээлгын талаар социалистическэ оронуудай харилсаа холбоон

СОФИ, ноябриин 22. (ТАСС). Юрэнхы машина бүтээлгын талаар экономическа харилсан туһалалсалгын соведэй экономическа, научно-техническэ харилсаанай саг үргэлжын комиссиин секциин заседани ноябриин 13-һаа 21 хүрэтэр Софида болоо гэжэ Болгариин телеграфна агентство дамжуулна. СССР-эй, ГДР-эй, Польшын Арадай Республикын, Румыниин Арадай Республикын, Венгриин Арадай Республикын, Болгариин Арадай Республикын түлөөлэгшэд заседанинуудта хабаадалсаа. КНДР-эй түлөөлэгшэд ажаглагша боложо байлсаба.

Сахарай, целлюлозын, бүд нэхэлгын, мяха буйлуулгын промышленностьда хэрэгтэй машинануудые тусхай мэргэжэлдэ ороһон предприятинуудта бүтээхэ тухай асуудалнуудые секци хаража үзөө. Комиссиин 1959 оной хүдэлмэриин түсэб баталан абтаа.

Заседани хүсэдөөр үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө. Энэ хадаа социалистическэ оронуудта юрэнхы машина бүтээлгые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ туһа нэмэри боложо үгэхэ байна.

Ядерна зэбсэг туршалга болюулха тухай гурбан гүрэнэй зүблөөн

ЖЕНЕВА, ноябриин 21. (ТАСС). Ядерна зэбсэг туршалгые болюулха тухай гурбан гүрэнэй Женевскэ зүблөөнэй мүнөөдэрэй заседани дээрэ Англиин түлөөлэгшэ түрүүлэгшээр һууба. Атомна, водородно зэбсэг туршалга болюулха тухай хэлсээнэй советскэ проект, ядерна туршалга даб дээрэ зогсоохо, хиналта хэхэ уласхоорондын органиие байгуулха дүрим тухай США-гэй делегациин дурадхаһан документ энэ үдэрэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Журналистнуудай зааһанай ёһоор, олониитын зүгһөө эрилтэ хэгдэдэг, советскэ делегациин эрид хараа бодол баримталдаг байһан дээрэһээ США Англи хоёрой делегацинууд зүблөөнэй үзэмжэдэ табигдаһан документнүүдые хаража үзэлгэ эхилхэ баатай болоһон байгаа. Атомна, водородно зэбсэг туршалга болюулха тухай хэлсээнэй советскэ проект түрүүн зүбшэгдэһэн байна. Гэбэшье эндэ мэдээжэ болоһоной ёһоор тус проектые зүбшэн хэлсэлгын үедэ баруун оронуудай делегацинууд туршалгые болюулха тухай асуудал хиналта хэхэ техническэ жэжэ зүйлнүүдтэй, буу зэбсэг хуряаха юрэнхы асуудалнуудтай холбохо гэжэ дахяад оролдоһон байна.

СССР-ЭЙ АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ДОЛООН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ТУШАА ГАДААДЫН ОРОНУУДАЙ ХЭБЛЭЛ ИИГЭЖЭ БЭШЭНЭ

ИНДИ

ДЕЛИ, ноябриин 22. (ТАСС). 1959 — 1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүд тушаа «Нью-Эйдж» газетэ ехэ статья толилоо.

«Совет арад эгээн түрүүлжэ социалистическэ общество байгуулаа. Тэрэнэй шэнэ түсэб хүн түрэлтэнэй хүсэл эрмэлзэлгэ бологшо коммунизмые совет арадай түрүүлжэ байгуулха байһанай бата найдабари боложо үгэнэ» гэжэ газетэ бэшэнэ.

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбөөр табигдаһан асари ехэ зорилгонуудые һаншааха зуураа, газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Шэнэ түсэб дэлхэйн социалистическэ системын экономическа хүсэ шадалые, өөрыгөө хамгаалха шадабариие тон ехэ болгохо, бата нэгэдэл болон жагсаалыень бэхижүүлхэ. Тиигэжэ бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай хүсэнүүдые горьтойгоор бэхижүүлхэ, дай үүдхэгшэдэй замда дабагдашагүй һаалта табижа үгэхэ байна».

КАНАДА

ОТТАВА, ноябриин 22. (ТАСС). СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбые Канадын хэблэл тайлбарилна. Энэ түсэбые бэелүүлгэ хүгжэлтэ багатай оронуудта угаа ехэ нүлөө үзүүлхэ гэжэ газетэнүүд бэшэнэ. Долоон жэлэй түсэб совет арадай байдалые нилээд ехээр һайжаруулха гэжэ Галифаксда гарадаг «Кроникл» газетэ редакционно статья соогоо онсолон тэмдэглэнэ. «Үйлэдбэриин хэмжээгээр Холбоото Штадуудые 1970 он хүрэтэр хүсөөд, ахижа гараха гэжэ премьер Хрущевой хараалһан түсэбые тоонгүй байжа болохогүй... Түсэбүүдтэ үндэһэлэн тон богонихон үе соо угаа ехэ дэбжэлтэ коммунистическэ гүрэнүүд туйлажа шададаг гэжэ Росси, мүн Улаан Хитад харуулаад байна бшуу» гэжэ «Кроникл» газетэ бэшэнэ.

Ехэ удха шанартай документнүүд

РИМ, ноябриин 22. (ТАСС). 64 коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай Эб найрамдалай манифестын, социалистическэ оронуудай коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй Декларациин нэгэдэхи жэлэй ойдо зорюулагдаһан статья «Унита» газетэ мүнөөдэр толилоо. Эдэ документнүүд Москвада болоһон зүблөөнүүд дээрэ баталан абтаһан юм:

Коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй Московско зүблөөнэй болоһоор нэгэ жэлэй ой тухай „Унита" газетэ иигэжэ бэшэнэ

Газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Эдэ документүүд соо хараалагдаһан политическэ шэглэлэй зүб байһые үнгэрһэн жэл гэршэлэн харуулба. Мүнөөнэй дэлхэйн хүгжэлтын гурбан шэглэл Москвада тодорхойлон заагдаһан юм. Гэбэл, социализмын хүсэтэ ехэ дэбжэлтэ, колониальна дарлалтын һандаран уналга, империализмын кризис үнгэрһэн жэлдэ болоһон хэдэн шэнэ событинуудһаа уламжалан тон элеэр харагдаба».

Социалистическэ лагериин политическэ үзэл сурталай талаар бата нэгэдэлтэй байһые, Советскэ Союзай болон социалистическэ бусад оронуудай экономическа талаараа хүсэтэ ехээр хүгжэжэ байһые онсолон тэмдэглэхэ зуураа, бүхы капиталистическэ оронуудта экономическа доройтолго боложо байһые газетэ нэгэн доро тэмдэглэнэ.

«Хүдэлмэришэн ангиин, тэрэнэй партинуудай бата нэгэдэл хадаа олониитын хүсэтэ тэмсэл хэхын тулада фашизмда эсэргүү, демократическа хүсэнүүдэй батаар нэгэдэхэ шухала эрхэ нүхэсэл болоно» гэжэ «Унита» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ДОЛООН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБЭЙ УЛАСХООРОНДЫН УДХА ШАНАР

КПСС-эй XXI съезд дээрэ Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые бүхы дэлхэйн хүн зоной айхабтар ехээр һонирхожо байһан ушар СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбэй проектын уласхоорондын аргагүй ехэ удха шанартай байһан тухай гэршэлэн харуулна.

Хилын саанахи манай бүхы нүхэд энэ түсэбэй даабарита тоонуудые уншахадаа ехээр урмашан зоригжоо, хүгжэлтын социалистическэ замай зүб байһанда, коммунизмын илаха байһанда бүри ехээр этигэнэ. СССР-тэ коммунизмын илалта аяар холын ерээдүйн сагта туйлагдаха бэшэ, харин ойрын сагта бэелүүлэгдэхэ бодото зорилго болобо гэжэ социалистическэ лагериин оронуудай хэблэл онсолон тэмдэглэнэ. Абтадаг продукциин хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Советскэ Союз эгээл томо, хүгжэнги оронуудые ойрын үе соо хүсэжэ, урдань гараад, тэрээгээрээ коммунизмын материальна база байгуулха юм. Советскэ экономикын энэ ехэ дэбжэлтэнь эб найрамдалай, хүсэтэ хүгжэлтын замаар бүхы хүн түрэлтэнэй дабшаха ябадалтай сэхэ холбоотой гэжэ социалистическэ лагериин оронуудай ажалшад, бүхы түрүү хүн түрэлтэн тоолоно. «Советскэ Союзай экономикын хүгжэлтэ хадаа эб найрамдалай, социализмын түлөө тэмсэхэдэнь хүдэлмэришэн ангида, бүхы түрүү хүсэнүүдтэ нилээд ехээр туһалха байна» гэжэ Румыниин «Ромыниа Либера» газетэ тэмдэглэнэ. Долоон жэлэй түсэбэй даабарита тоонууд КПСС-эй XXI съездын хараалһан политика бэелүүлгэдэ гайхамшаг илалтын туйлагдаһан тухай гэршэлнэ гэжэ хилын саанахи коммунистическэ хэблэл онсолон тэмдэглэнэ.

Советскэ Союзай болон США-гэй үйлэдбэриин арга боломжын хэмжээн айхабтар ехэ һэлгүүтэй байна, тэрэниие богонихон болзор соо усадхахын аргагүй гэжэ бүри һаяхан капиталистическэ оронуудайхид хэлэжэ байһан юм. Долоон жэлэй түсэбэй даабарита тоонууд энэ хэлэһэн юумэниинь буруу байгаа гэжэ эли тодоор харуулба. Советскэ Союз США-е хүсэжэ шадахагүй гэжэ «бэедээ дан ехээр найдан» хэлэһэнэй хэрэггүй байгаа гээд бүри мүнөөнһөө эхилэн, «Крисчен Сайенс Монитор» газетэ Америкын хүтэлбэрилэгшэдые зэмэлнэ.

Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүд тушаа баруунай буржуазна хэблэл урданайхиһаа ондоо маягаар хэлэдэг болоо гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэндэ советскэ түсэбүүд «заатагүй буруу һүрэхэ» гэжэ урданайхидал хэлэхэ хүн үгы шахуу болоо. Мүнөө СССР-тэ коммунизм байгуулха асари ехэ түсэб дүүргэгдэхэгүй гэжэ хэлэхэдээ, хархис номнолшод энээнээ ехэ болгоомжотойгоор хэлэнэ. Жэшээнь, «Нью-Йорк Таймс» газетэдэ Шварцын шэнжэлэл толилогдоо. Тэрэ долоон жэлэй түсэбэй ямар шалтаганууудһаа дүүргэгдэхэгүй байһые тоолоно. Теэд эдэ бүхы тоолоһон бэрхэшээлнүүдыень дабажа гарахаар. Юуб гэхэдэ, тэдэнь социалистическэ обществын гол удха шанарһаа дулдыдан гараһан шалтаганууд бэшэ байна бшуу. Энээндэл адли мүн бусадшье буржуазна газетэнүүд Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдтэ хэлэгдэһэн даабаринууд дүүргэгдэхэгүй гэжэ хэлэхэеэ зүрхэлнэгүй, харин тэрэ түсэбые дүүргэдэхэ тээшэнь хэлэхэ баатай болоно. Тиихэдээ тэдэнэр капитализмын улам доройтожо байһые хара буун мэдэрхэ баатай болоно.

Социализмын лагерь бүхы дэлхэйдэ айхабтар ехэ нүлөө үзүүлнэ. Советскэ Союзай болон бусад социалистическэ гүрэнүүдэй асари ехэ амжалта туйлажа байхыень харахадаа, Ази, Африкын оронууд «баруун гүрэнүүдэй жэшээе бэшэ, харин Советскэ Союзай жэшээ дагабал дээрэ гэжэ тоолоно» гээд Англиин «Скотсмен» газетэ тэмдэглэһэн байна. Советскэ Союзай долоон жэлэй түсэбэй даабарита тоонууд гансал Ази, Африкын оронуудта айхабтар ехээр нүлөөлхэ бэшэ, харин Европын ехээр хүгжэнги гүрэнүүдтэ нүлөөлхэнь гэжэ «Нью-Йорк Таймс» газетэ далда нюусагүйгөөр һанаата болоно.

Мүн СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэб хадаа дайнда бэлэдхэхэ гэһэн зорилготой бэшэ, харин бүхы дэлхэй дээрэ энхэ амгалан байдалые бүри бэхижүүлхэ гэһэн зорилготой гэжэ буржуазна хэблэл мэдэрнэ.

Советскэ Союз «атомна, водородно бомбо бүтээлгээр, дайнда бэлэдхэлгээр мүрысэе гэнэ бэшэ, харин энхэ амгалан байдалда экономикоёо хүгжөөлгөөр мүрысэе гэжэ капиталистическэ оронуудта дурадхана» гээд Индиин «Джугантар» газетэ бэшэнэ. Амгалан тайбан энэ мүрысөөндэ коммунизмын заатагүй илалта туйлаха байһаниинь дамжаггүй. Мүн энээнтэй хамта хүн түрэлтэнэй обществын хүгжэлтэдэ шэнэ, шиидхэхы шата туйлагдаха байна.

ИМПЕРИАЛИЗМДА ШЭНЭ СОХИЛТО АФРИКАДА ХЭГДЭБЭ

Суданай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагша генерал Ибрагим Аббуд ноябриин 17-до орон доторoo гүрэнэй урбалта бэелүүлээ.

Судан 50 жэл шахуу саг соо Англиин империализмын эзэмдэлгэ доро байһанаа, 3 жэлэй урда тээ бэеэ даанхай байдалтай болоһон юм. Англиин колонизаторнууд өөһэдынгөө ашаг олзые хаража, Суданиие гансал хүбэн ургуулха орон, мүн өөрынгөө бүтээн гаргаһан промышленна эд бараае тэндэ худалдаха газар болгоһон байна. Суданай промышленностиие хүгжөөхэ гэхэдэ тэдэнэр байха шадалаараа һаалта хэдэг байгаа. Тиимэһээнь Судан мүнөө хүрэтэр гээгдэнги, хүдөө ажахы эрхилдэг орон байһан зандаа.

Мүн империалистнууд Суданиие яажашье һаань бусад араб оронуудтай холбоогүй байлгаха гэжэ оролдожо, Судан Египет хоёрые эбгүй болгохын түлөө ехээр тэмсэһэн байна. Нил мүрэнэй эрьеэр ажаһуудаг эдэ хоёр арадуудай ахадүүгэй ёһоной холбоотой боложо, хүсэеэ нэгэдүүлэн, колониализмда эсэргүүсэн тэмсэхэһээнь аймшагтай юумэн байхагүй гэжэ колонизаторнууд тоолодог байгаа.

Египет Судан хоёрой газар дээгүүр нэгэ мүрэн—Нилэй урдадаг байһан ушар хоёр ороной хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ удха шанартай юм. Энэ мүрэнэй уһанай хэр һайнаар хэрэглэгдэһэнһээнь дулдыдажа, 30 миллион гаран шахуу зон элбэг баянаар гү, али үгытэй ядаралтайгаар ажаһууха болодог. Энэ ушарые хэрэглэн, империалистнууд Египет Судан хоёрой арадуудые эбгүй болгохо гэжэ оролдоо.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Америкын империалистнууд Суданай дотоодын хэрэгүүдтэ айхабтар ехээр оролсодог болоо. Египедэй экономикые хүгжөөхэ хэрэгтэ угаа ехэ удха шанартай Ассуанска плотина бариха тухай асуудалай табигдахада, империалистнууд энэ асуудалаар Египет Судан хоёрой үгыень ойлголсуулхагүй гэжэ аһан шадалаараа оролдоо юм. Америкын империалистнууд Суданай газар дээрэ сэрэгэй базануудые бариха гэжэ бодоһон байгаа.

Теэд империалистнуудай иимэ политика ябуулхадань, Суданай олониитэ эрид ехээр буруушаагаа юм. Мүнөө унагаагдаһан Абдул Халиль гэгшын правительство Америкын зүгһөө экономическа «туһаламжа» абахые зүбшөөһэн байгаа. Энээнииень Суданай олониитэ айхабтар ехээр буруушаажа, оронойнгоо экономикые США-гэй хинамжада үгэхэеэ һанаба гэжэ правительствоя зүб гэмнэһэн байна.

Гүрэнэй урбалтын һүүлээр Суданай премьер-министр болоһон генерал Ибрагим Аббуд ороной олониитын һанал бодолые хараадаа абажа, толгойлжо байһан правительствомни Суданай бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхын түлөө бүхы шадалаараа оролдохо, бусад бүхы гүрэнүүдтэй, илангаяа араб оронуудтай нягта һайн харилсаатай болохын түлөө үсэд шангаар тэмсэхэ юм гэжэ мэдүүлээ.

Араб оронуудай олониитэ генерал Аббудай хэлэһэн эдэ үгэнүүдые ехээр һайшаан угтаа. «Аха дүү хоёр арадууд саашадаа бэеэ даанхай байдалтай болохо гэжэ эрид шиидэнхэй, мүн оронуудайнгаа аха дүүгэй ёһоной хани харилсаае улам бэхижүүлхын түлөө тэмсэхэ байна. Тэдэнэр энээнһээ хойшо хэзээшье империалистнуудта дарлагдажа, мүлжэгдэжэ байхаяа болихо гэжэ эрид шиидэнхэй» гээд Каирай «Аль-Гумхурия» газетэ бэшэнэ.

«Ази, Африкын оронуудта баруун гүрэнүүдэй тогтожо, тэндэ эзэрхэжэ байхань улам бэрхэтэй боложо байна» гэжэ англиинхид ехээр шаналан бэшэнэ. «Суданда хэгдэһэн урбалта США-да ба баруун бусад гүрэнүүдтэ ехэ сохилто болобо» гээд Америкын «Уолл-стрит Джорнэл» газетэ бэшээ. Суданда болоһон гүрэнэй урбалта хадаа Африкада болон Дунда Зүүн зүгтэ баруунай империалистическэ гүрэнүүд удаан тогтожо шадахаяа болёо, мүн баруун гүрэнүүдые дэмжэдэг эндэхи гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд аргагүй бэрхэшээлтэй байдалда оронхой гэжэ гэршэлэн харуулаа.

А. ШАХАНОВ.

Редакторай орлогшо
С. Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00897. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 4717.